

UKRAYNA KRİZİNİN YEŞİL ENERJİ DÖNÜŞÜMÜNE ETKİSİ: ALMANYA ÖRNEĞİ *

The Impact of the Ukraine Crisis to Green Energy Transition: The Case of Germany

Doç. Dr. Azime TELLİ

Mersin Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
azimetelli@gmail.com
0000-0002-2484-6196

Emine YEŞİL

Bağımsız Araştırmacı
emineyesill@hotmail.com
0000-0001-5281-3642

Makale Türü :Araştırma
Makale Gönderim Tarihi :02.05.2023
Makale Revizyon Tarihi :02.06.2023
Makale Kabul Tarihi :11.07.2023

*Bu çalışma, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda kabul edilen 'Yeşil teori bağlamında enerji dönüşümü: Almanya örneği (1970-2020)' adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Atrf/Citation: Telli, A. ve Yeşil, E. (2023). Ukrayna krizinin yeşil enerji dönüşümüne etkisi: Almanya örneği. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (2) , 85-110.

Doi: 10.56400/tarsusiibfdergisi.1291211

Öz

Soğuk Savaş'ın bitmesinin ardından uluslararası sistemde daha özgürlükçü anlayışların meydana çıkmasıyla birlikte, Uluslararası İlişkiler disiplininde çevre sorunlarının ele alınmasında yeşil teori önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Çevre merkezli anlayışla yeşil teori, sürdürülebilir bir dünyanın varlığı için her ülkenin çevre konusunda üzerine düşeni yapmasını beklemektedir. Bu amaçla çalışmada vaka analizi olarak ele alınan Almanya, enerjisini yeşile dönüştürebilmek, yenilenebilir enerji kaynakları temelli bir ekonomi kurabilmek amacıyla adımlar atmaktadır. Ancak, enerji dönüşümü konusundaki tüm planlarına rağmen Almanya için Ukrayna krizi çok ciddi bir kırılma noktası olmuştur. Krizle beraber Almanya, enerji güvenliği ikilemi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu kriz yeşil teorinin de askeri ve güvenlik politikalarını ön plana çıkaran realist teori karşısında sınanmasına yol açmıştır. Nitel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada yeşil teorinin sınanmasına yol açan Ukrayna krizinin etkisi, Almanya örneği üzerinden ele alınmıştır. Çalışmada, Ukrayna krizinin Almanya için kısa vadede realist politikalara dönüşüne rağmen orta ve uzun vadede yeşil dönüşüm için fırsat olduğuna değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Teori, Almanya, Ukrayna Krizi, Yenilenebilir Enerji, Enerji Dönüşümü.

Abstract

Following the end of the Cold War, liberal understandings have gained prominence in the international system, leading to the emergence of green theory as a crucial aspect of the discipline of International Relations, particularly in addressing environmental issues. The eco-centric approach of the green theory expects each country to contribute towards achieving a sustainable world. Germany serves as a case study in this regard, as it takes steps to transition towards renewable energy sources and establish a green economy. However, the Ukraine crisis represents a significant challenge for Germany, creating an energy security dilemma that has tested the effectiveness of the green theory. This crisis has prompted Germany to accelerate its energy transition, despite the short-term return to realist policies. This study, in which the qualitative analysis method is used, examines the impact of the Ukraine crisis on Germany, with a focus on the test of the green theory against the realist theory, which prioritizes military and security policies. The study highlights the crisis as an opportunity for green transition in the medium and long term, despite the short-term need to prioritize realist policies for Germany.

Keywords: Green Theory, Germany, Ukraine Crisis, Renewable Energy, Energy Transition

GİRİŞ

Doğa üzerinde hâkimiyet kurma mücadelesinde insanlık, kazanımlarının yanı sıra önemli kayıplara neden olmuştur. İnsanın doğanın bir parçası olduğunu unutmamasına yol açan bu süreç beraberinde çevre sorunlarını getirmiştir. Sanayileşmeye bağlı olarak katlanarak büyüyen çevresel sorunlar yeşil düşüncenin doğmasındaki en büyük etkidir. Çevresel sorunlar yeni olmamakla birlikte, çevrenin korunması temelindeki bölgesel ve sorun odaklı yaklaşımların yerine, konuya bütüncül bir bakış açısı getiren yeşil teorinin ortaya çıkması görece yenidir.

Çevre sorunlarının yükseldiği 1960'lı yılların sonu ve 1970'li yılların başından itibaren, çağdaş yeşil düşüncenin doğuşuna tanıklık edilmiştir. Artık, çevresel sorunlara yerel ölçekte değil küresel ölçekte yanıtlar aranmaya başlanmıştır. Bu gelişmeye paralel olarak, çevre konusunda başlayan uluslararası kaygılar neticesinde ise, çevre ve çevreye dair konulara Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininde de yer verilmeye başlanmıştır. Ancak, Uİ disiplininde bu sorunlar çok uzun yıllar boyunca ya realizmin ikincil olarak kabul ettiği güvenlik dışı politikalar olarak değerlendirilmiş ya da neoliberal teorisyenler tarafından başarılı iş birliği süreçlerinin araçları olarak görülmüştür. Ancak, Soğuk Savaş'ın bitmesiyle gerek uluslararası siyasi sistemin değişimi gerekse sistemde daha özgürlükçü anlayışların meydana çıkması ile birlikte, yeşil teori doğmuş ve bu doğrultuda disiplinde çevre sorunları önemli bir yer edinmiştir.

Post-pozitivist teoriler içerisinde yer alan yeşil teori, mevcut statükoyu sorgulayarak, bunu anlamaya veya düzeltmeye çalışarak, daha iyi yaşanabilir bir dünya için normatif toplumsal değişiklikler önerisinde bulunarak, Uİ'deki sorun çözücü teorilere meydan okumaktadır. Bu noktada eleştirel teoriler kategorisinde yer alan teori, birey ve devlet odaklı yaklaşımı benimsemek yerine, doğayı çalışma konusu olarak seçmiş, yeni ve demokratik dünya vizyonunun oluşturulmasına öncülük etmiştir. Ayrıca, bu teorinin amacı, diğer Uİ teorilerinde olduğu gibi toplumun günlük yaşamında karşılaştığı sorunları çözmek değildir. Amacı, toplumlarda bireylerin tüm yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri sorunları çözmektir.

Gezegelimiz iki büyük sanayi devrimi geçirmiş olup Birinci Sanayi Devrimi'nin ardından kömürün, İkinci Sanayi Devrimi'nin ardından ise petrol ve doğalgazın artan bir hızla kullanılmaya başlanması çok büyük miktarda karbondioksit (CO₂) emisyonuna yol açmıştır. Bunun sonucunda ozon tabakasının delinmesi, asit yağmurları, küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi çevre sorunlarının olumsuz etkileri her geçen gün daha çok hissedilir hale gelmiştir. Ayrıca, yenilenemez enerji kaynakları arasında yer alan fosil rezervler dünyanın her bölgesinde bulunabilen kaynaklar değildir. Fosil kaynakların belirli bölgelerde toplanması enerji güvenliği sorunsalının en temel noktasını oluşturmaktadır. Yukarıda bahsedilen sorunlara bağlı olarak günümüzde çoğu ülke yeşil enerji dönüşümünü sağlayabilmek için yoğun çaba harcamaktadır. Bu dönüşümün sağlanmasında kilit rol, dünya geneline daha adil şekilde dağılmış durumda olan yenilenebilir enerji kaynaklarına (YEK) aittir.

Çalışmada vaka analizi olarak ele alınan Almanya, karbon emisyonlarını azaltma ve enerji dönüşümü konusunda öne çıkan ülkelerden biridir. Ülkedeki Yeşiller Hareketi'nin itici gücünün etkisiyle başlatılan enerji dönüşümü (Energiewende) süreci sayesinde Almanya bu alanda bir yumuşak güç stratejisi izlemektedir. Ancak Almanya'nın enerji dönüşümünde elde ettiği yumuşak gücün sınanması ve ülke kamuoyunun yeşil dönüşüm konusunda desteğinin

sürdürülebilmesi açısından Ukrayna Savaşı ciddi bir kırılma noktası olmuştur. Almanya'nın geçiş yakıtı olarak kabul ettiği doğalgazda dışa bağımlılık oranının çok yüksek olması ülkeyi yeşil enerji dönüşümü konusunda yeniden bir karar noktasına getirmiştir. Rus gaz akışında yaşanan sorunlara bağlı olarak Almanya'nın oldukça iddialı enerji dönüşüm programından geri adım atıp atmayacağı tartışmalı bir hal almıştır. Almanya'nın, enerji dönüşümü alanında tüm iddiasına rağmen programında değişiklik yapmak zorunda kalması endişelerin daha da yükselmesine yol açmıştır. Bu durum bir taraftan Almanya için enerji bağımlılığı sorunsalını çözecek yeşil dönüşümü hızlandırma uyarısı olurken bir taraftan da dönüşüm sürecinin kısıtlılıklarına bağlı olarak nükleer ve kömürden çıkış stratejisini gözden geçirmesine yol açmıştır. Bir tür güvenlik ikilemi ile karşı karşıya kalan Almanya'nın dönüşüm programını esnetmesi yeşil teorinin de yüksek politika karşısında sınanmasına yol açmıştır.

Yeşil teorinin Uİ çalışmalarında ve tartışmalarında yükselişte olduğu bir dönemde Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi uluslararası sistemde askeri ve ekonomik güvenlik konularının yeniden ön plana çıkmasına neden olmuştur. Yaşanan gelişmeler sonrasında yeşil teorinin pratikte yüksek politika karşısında kan kaybedeceği varsayımı çalışmada Almanya örneği üzerinden sorgulanmıştır. Çalışmanın amacı yeşil teorinin varsayımlarının sınındığı durumlarda, aktörlerin tercihlerinin nasıl şekillendiğini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada nitel analiz yapılacak olup dönem olarak Ukrayna Savaşı'nın ilk bir yıllık dönemine (2022 Şubat-2023 Şubat) odaklanılacaktır. Çalışmanın birinci bölümünde kuramsal çerçeve ortaya konulurken ikinci bölümde Almanya açısından aynı zamanda bir yumuşak güç unsuru haline gelen enerji dönüşümü süreci ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise Ukrayna krizi sonrasında Almanya enerji dönüşümü üzerinden pratikte yeşil teori ve realizm arasında yaşanan çatışma ortaya konulmuştur.

1. ULUSLARARASI TEORİNİN YERİ VE YÜKSELİŞİ İLİŞKİLERDE YEŞİL

Uluslararası ilişkiler disiplini geleneksel olarak, güvenlik ve devletlerarası çatışmalar gibi yüksek politika (high politics) konularını ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle, çevresel sorunlar disiplin içerisinde kendisine uzun bir süre yer bulamamıştır. Ne var ki, çevresel sorunların karakterinin sınır ötesi olması ve bu sorunların özellikle 1970'li yıllardan bu yana yükselişe geçmesi nedeniyle, Uİ disiplininde, uluslararası çevresel iş birliği ile ilgilenmeye adanmış bir alt alan meydana çıkmıştır. Bu alt alanın temelde odaklandığı noktalar; okyanuslar, atmosfer ve büyük nehir sistemleri gibi ortak havuz kaynaklarının yönetimine ilişkindir (Eckersley, 2016: 288). Sanayileşme sonrası dönemde devamlı olarak artan çevresel sorunlar ve bu sorunların devletlerarasında ne tür iş birlikleri ile çözülebileceğini konu edinen çalışmalar, Uİ'deki pozitivist sorun çözücü teoriler tarafından üretilmiştir.

Sorun çözücü teorilerden biri olan ve Uİ'de hâkim teori konumunda bulunan realizm, geleneksel olarak çevre ile ilgili sorunlara ve/veya konulara çok fazla ilgi göstermemiştir (Heywood, 2014: 466). Bunun temel sebebi, realizmin çevresel sorunları düşük politika konusu olarak değerlendirmesinden kaynaklanmaktadır. Şöyle ki, realizm tarafından çevresel sorunlar doğrudan ulusal güvenliği etkilemediği müddetçe, devletlerarasındaki ilişkileri/rekabeti çok fazla ilgilendirmeyen önemsiz konular olarak görülmektedir (Erçandırılı, 2019: 534). Realizm, sürdürülebilirlikten daha çok doğanın varlığının devam ettirilmesine önem vermektedir. Klasik realistler, insan doğasında bulunan davranış ve eğilimleri başka hayvanlarda ve dahası doğada görülmesi bakımından açıklamaktadır. Bencillik, açgözlülük ve

saldırganlık gibi doğadaki canlılarda görülen eğilimler esasında insan doğasının da özünde var olan özellikler olarak algılanmaktadır. İnsan doğasında görülen çatışma ve mücadele doğanın “dişlerinin ve pençelerinin kanlı olması” acımasız gerçeği ile ilişkilendirilmektedir (Heywood, 2014: 466). Bu noktada Hobbesçu anlayış çerçevesinde (Erçandırlı, 2019: 534) çevreye, çatışma ve uyumsuzluğa neden olduğu ölçüde “en güçlünün ayakta kalmasının” istendiği bir araç gözüyle bakılmaktadır. En güçlünün ayakta kalmasını güç unsurlarına sahip olmaya bağlayan realistler için diğer önemli nokta bahse konu unsurlar içinde önemli bir yeri olan doğal kaynakların kıtlığıdır. Kıt kaynakları kontrol etmeye yönelik mücadelenin uluslararası arenada gerginlikler yaratma potansiyelinin bilincinde olan realistler işte bu noktada doğanın önemini kabul etmektedir (Heywood, 2014: 466).

Kenneth Waltz gibi neo-realistlere göre ise devlet yapısının anarşist olması, Garrett Hardin’in “Ortak Varlıkların Paylaşımı Trajedisi”¹ne yol açmaktadır ve buna bağlı olarak yukarıda da bahsedilen durum özsel olarak değişmeyecektir. Devletlerarasındaki maddi yeterliliklerin dağılımı neo-realistler açısından sistemde var olan tek değişkendir. Hem devlet dışı aktörler hem de normatif söylemler periferik görülmektedir. Ancak yeşil teorisyenler uluslararası çevre politikaları konusunda eksik ve acemice bir yaklaşım ortaya koydukları için neo-realistleri eleştirmektedirler. Uluslararası iş birlikleri açısından sınır aşan çevresel sorunlar en hızlı gelişen ve sonuç alınabilecek alanlar arasında yer almaktadır. Ne var ki, realistler sistemde ortaya çıkan bu gelişmenin neden ve nasıl olduğu konusunda bir fikir ortaya koymakta yetersiz kalmaktadır (Eckersley, 2016: 299).

Liberalizmde, çevre insan ihtiyaçlarını karşılayan bir kaynak olarak değerlendirilmekte olup çevreye tek başına herhangi bir değer yüklenmemektedir. Çevrenin değer taşıyabilmesi için ya insan emeğiyle dönüştürülmesi ya da insani amaçlar için kullanılması gerekmektedir (Heywood, 2014: 466; Elliot, 2004: 227). Çevreye, Locke evreninden bakan liberaller doğanın akılcı sömürsünü en iyi şekilde gerçekleştirmeye yönelik çalışmaktadırlar (Eckersley, 2016: 298; O’Neill, 2009: 4). Bu doğrultuda çevre bir meta haline gelmekte, yalnızca ekonomik bir değer taşımakta ve piyasa ekonomisi süreçlerine eklenmektedir (Heywood, 2014: 466). Liberalizmin bireyci olması, onun çevre ve doğa karşıtı olarak görülmesine yol açmaktadır. Liberalizm, bireycilik inancıyla güçlü bir biçimde insan-merkezcidir. Liberal düşünürler, bilime ve rasyonelliğe yükledikleri anlamlarla, çevreye ve doğaya problem çözücü bir yaklaşımla bakmakta ve insan yaratıcılığına sıkı şekilde güvenmektedir (Heywood, 2014: 466; Helleiner, 1996: 69).

Öncülü liberalizm gibi bireyci olan neo-liberalizm (Erçandırlı, 2019:536), realizmden farklı olarak uluslararası çevresel iş birliğinin gelişimi konusunda daha akla uygun bir yaklaşım sergilemektedir. Neo-liberalizmde uluslararası siyaset anarşik bir yapı içerisinde bir dizi egemen devletin etkileşimde bulunduğu yer olarak karakterize edilmektedir (Paterson, 2019: 355). Bu doğrultuda çevre benzeri siyasal ve toplumsal sorunlara sınır aşan sorunlar gözüyle bakılır ve bunun için devletlerarasında kolektif eylemler ön plana çıkartılır. Neo-liberaller de tıpkı realistler gibi “Ortak Kaynakların

¹ Amerikalı çevre bilimci Garrett James Hardin, 1968 yılında Science dergisinde Ortak Kaynakların Paylaşımı Trajedisi (The Tragedy of Commons) isimli bir makale yayımlamıştır. Hardin, makalesinde insanların, bireysel çıkarları için minimum sürede maksimum kazancı elde etmeye çalışmaları ve bağlı oldukları gruplarda veya toplumlarda başka insanlardan da etkilenecek yanlış kararlar almaları yüzünden, ortak malların (doğa, denizler, okyanuslar, hava vs.) çok fazla ve gereksiz yere kullanıldığından bahsetmektedir. Makalesinde Hardin, koyunlarımızı devlete ait bir otlakta otlatığımız bir mera hayal etmemizi istemektedir. Buna göre, herkes meranın uzun süre kullanımı için zarar görmeden kullanılması gerektiğini bilmesine rağmen, bazı çobanlar kendi çıkarları için daha fazla koyun otlatmak isterler. Bu da, uzun vadede ortak varlıkların kullanılmasının bir trajediye dönüşmesine neden olmaktadır (Hardin, 1968).

Paylaşımı Trajedisi” metaforundan etkilenmişlerdir (Erçandırı, 2019: 536-537). Neo-liberaller çevrenin tahrip edilmesinin önüne geçebilmek adına üç temel çözüm önerisi geliştirmişlerdir. Birincisi piyasa çevreciliği ve çevreci kapitalizmdir ki bu sayede çevreye verilen zarar göz önüne alınıp piyasaların ayarlanması sağlanacaktır. Örneğin bu doğrultuda, çevreye zarar vermekten sorumlu olan şirketler veya örgütler çevre vergileri ödeyeceklerdir. İkincisi, insanın yaratıcılığı sayesinde kuraklığa dayanıklı ürünler, temiz kömür, enerji, tasarruf sağlayan ulaşım türleri gibi çevreci teknolojilerin geliştirilmesidir. Üçüncüsü, uluslararası rejimlerin ve ulus ötesi düzenleme sistemlerinin oluşturulması önemlidir. Bunun nedeniyse, küresel yönetişimin ortak varlıkların trajedisinin etkisini tam olarak ortadan kaldıramasa da azaltılabileceği düşüncesidir. (Heywood, 2014: 461-462).

Ne var ki, bu çalışmalar, çevre açısından bakıldığında çok verimli olmamıştır. Bunun nedeni, pozitivist sorun çözücü teorilerin araçsal tutumlarından, epistemolojiye yükledikleri bağımsız ve nesnel statüden ve olgularla değerler arasında yaptıkları keskin ayrımlardan kaynaklanmaktadır. Bu noktada, 1980’li yıllar pek çok Uİ düşünürü tarafından disipline yönelik artan çalışmalar nedeniyle dönüm noktası olarak görülmektedir. Örneğin, bu dönemdeki Uİ çalışmalarında, pozitivist yöntemler terk edilmiş, bunun yerine daha çok Habermasçı eleştirel teori, Neo-Gramşçıyan eleştirel teori, feminizm ve post-kolonyalist söylemler gelişmiştir. Bu dönemde ilk kez pozitivist Uİ teorileri sorgulanmış ama çevre, doğa, sürdürülebilirlik gibi konuların Uİ içerisinde merkeze alınabilmesi için yeşil teorinin doğması gerekmiştir (Erçandırı, 2019: 538-539).

1.1. Yeşil Teorinin Doğuşu ve Gelişimi

Yeşil teorinin ilk dalgası Batı Kapitalizmine ve Sovyet tarzı komünizme bir eleştiri geliştirilerek 1960’lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu eleştirinin nedeni, kapitalizm ve sosyalizmde pazar ve devletin nispi rollerine ilişkin farklılıklar bulunmasına rağmen, aynı sanayileşme fikrine sahip iki farklı versiyon olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmıştır. Bu noktada, sanayileşmeye karşı getirilen yeşil eleştiriler, Aydınlanma düşüncesine ve onun mirası olan ilerleme ve modernleşme fikirlerine karşıt bir duruş sergilemiştir. Bu fikirlerinse, geniş bir tabanda tekrardan incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Hem liberalizm hem de Ortodoks Marksizm aynı bolluk önermeleri üstünden hareket etmiştir. Örneğin, dünya kaynaklarının kontrolsüz ekonomik büyüme ve gelişmeyi destekleyebileceği, araçsal aklın insana maksimum fayda sağlayabilmesi için daha fazla kullanılması gerektiği gibi. Ancak, burada yeşil teorisyenler Aydınlanmanın miraslarını sorun haline getirip, modernleşme sürecinin, toplumsal, ekolojik ve psikolojik bedellerinin üzerinde durmuşlardır (Eckersley, 2016: 291-292).

İkinci dalga yeşil teori ise 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra gelişmeye başlamıştır. İkinci dalga yeşil teori daha ulus aşırı ve daha kozmopolitan yönelimlere sahip olup eleştirel yeniden düşünme ile daha fazla ilgilenmiştir. (Eckersley, 2016: 294). Uluslararası ilişkiler disiplininin bir asırlık tarihinde etkili olmuş dört büyük tartışma bulunmaktadır. Uİ disiplini içerisinde yeşil teori, pozitivistler ve post-pozitivistler arasında gerçekleşmiş olan dördüncü tartışmanın içerisinde yer almaktadır. Pozitivistler ve post-pozitivistler, hem epistemolojik hem de ontolojik açıdan fikir ayrılıkları yaşamaktadırlar (Şatana, 2015: 21).

Uluslararası İlişkiler disiplinde, dördüncü tartışmayla birlikte 1990'larda yükselmeye başlayan ve henüz yeni bir teori olan yeşil teori, yeni Uİ teorilerinin çok sayıda karakteristik özelliğini taşımaktadır. Bu yeni teorilere genel olarak bakıldığında eleştirel (critical) ve sorun odaklı olmaları, normatif kökenlerinin bulunması ve disiplinlerarası işledikleri görülmektedir (Eckersley, 2016: 297). Yeşil teorinin önde gelen isimlerinden olan Eckersley, "The Green State" kitabında bu yaklaşımı aynı zamanda devletin dönüşümünü öngören bir siyaset teorisi olarak geliştirmiş olup realist görüşün, devletlerin hem kendi sınırları içinde hem de dışındaki doğal kaynakları, canlı türlerini ve ekosistemleri istismar etmesini meşrulaştırdığını iddia etmektedir (Eckersley, 2016: 249). Yeşil teori, mevcut düzeni sorgulayıp bu düzeni nasıl düzeltileceğini anlamaya çalıştığından, daha iyi, daha sürdürülebilir bir dünya için normatif toplumsal değişimler önerisinde bulunduğundan dolayı eleştirel teoriler (critical theory) kategorisinde yer almaktadır (Erçandırlı, 2019: 529; Ünal, 2014: 193). Örneğin, yeşil teori, eleştirel teoriye benzer biçimde siyasi ve ekonomik sistemde yapısal olarak var olan eşitsizliklere/adaletsizliklere tepki duymaktadır. Bu iki teori, çevre sorunlarının ikinci planda tutulmasına karşı eleştirel yaklaşmaktadır. İklim değişikliği ve çevre gibi birçok alanda gerçekleştirilen çok taraflı müzakerelerin kapitalist yönetici elit kesimin sınıfsal dayanışması nedeniyle tıkandığını ileri sürmektedirler (Buhari Gülmez ve Aydın Dikmen, 2023: 20).

Bu noktada, yeşil teori mevcut düzeni sorgularken, bu düzenin ürettiği sorun çözücü teorileri de dikkatli bir şekilde incelemektedir. Bunun nedeni teoriler ve bu teorilerin çözüm bulmaya çalıştıkları sorunların belirli bir siyasal ve toplumsal düzene bağlı olarak türemesi gösterilmektedir. Dolayısıyla, bunlar birbirlerinden ayrı parçalar olarak görülemez (Okur ve Ongur, 2019: 339). Burada, sorun çözücü teorilerin temel aldığı barış arayışı, küresel yönetim sorunu, güç politikası, küresel adalet gibi normatif sorunlar ekolojik meydan okumalarla yeniden tanımlanmalıdır (Erçandırlı, 2019: 530; Paterson, 2019: 348). Bu doğrultuda Paterson'a göre (2019: 348), yeşil teorinin temel amacı "çevre sorunlarının dar anlayışının ötesine geçmektir."

Sorun çözücü teoriler mevcut düzende herhangi bir yapısal değişiklikte bulunmayı reddetmektedirler. Bu teoriler mevcut düzen üzerinde statik bir anlayışa sahiptirler. Bunun aksine eleştirel teori ise, hâkim düzene eleştirel bir şekilde yaklaşmaktadır (Sarı, 2014: 234). Hâkim düzeni meşru kılan teorileri eleştirmekte ve bu teorilerin yanlışlarını göstermenin ötesinde, özgürleşmeyi yaymaya çalışan ilerici alternatifleri onaylamaktadırlar (Devetak, 2019: 226).

Sorun çözücü teorilerin çevreyi yalnızca bir problem olduğu zaman dikkate alan ve bu problemlere mevcut küresel sistem içerisinde çözümler bulmaya çalışan yaklaşımına karşılık, eleştirel yaklaşımlar, çevre sorunlarını çözmenin ötesinde gelecekte daha iyi bir dünyada yaşayabilmek için sürdürülebilir bir sistemin oluşturulmasını amaç edinir. Eleştirel teoriler mevcut düzenin yeniden yapılandırılması gerektiğini vurgulamakta ve ulusal ve uluslararası, ekonomik, politik ve toplumsal düzeni sorgulamaktadır (Söker ve Özlük, 2018: 227). Yeşil teori aynı zamanda hem açıklayıcı hem de normatif olmayı hedeflemektedir (Paterson, 2019: 375).

Yeşil teori; insan ve insan olmayan (bitki, hayvan vs.) dünyalar arasındaki ilişki, iyi yaşam nedir ve nasıl olmalıdır, ahlaki açıdan hayvanların konumu, teknolojik yeniliğin etik ve politik düzenlenmesi gibi siyasette ve felsefede çok eski olan konulara odaklanmaktadır. Ancak bunun yanında, teori; aşırı tüketim, kaynak rekabeti ve çatışmalar, iklim

değişikliğinin ekonomik ve politik etkileri, artan küresel ve ulusal eşitsizlik seviyeleri veya petrol üretiminin zirve noktasını görmesi gibi günümüz sorunlarıyla da ilgilenmektedir (Bary, 2014: 1). Bu noktada, ekolojist Dobson'a göre (2007: 19) bundan altmış yıl öncesinde bu konular etrafında politik bir hareketin kurulabileceği hayal dahi edilmemiştir. Örneğin, böcek öldürücü kimyasalların yaratmış olduğu kirlilik, yalnızca toplumsal yorumcular veya birkaç bilim insanının bildiği konularken, iklim değişikliği gibi küresel etkileri olabileceği hakkında ise neredeyse hiç kimsenin bilgisi bulunmuyordu.

Yeşiller, insan merkezci (antropocentric) etiği kabul etmemektedir. Onlar, çevreyi merkeze alan eko-merkezci (eco-centric) bir yaklaşımı benimsemektedirler (Paterson, 2019: 361). Eko-merkezci bu yaklaşımda, insan dışı diğer bütün canlıların ve dahası yeryüzünün kendisinin de ahlaki bir değere sahip olduğuna dikkat çekilmektedir. Bu doğrultuda, bunlar, yalnızca insanlığın çıkarlarına hizmet ettiği için saygısızca kullanılamazlar. Yeşiller açısından insanlığı tehdit ediyor olmasalar bile dünyamızın barındırdığı çeşitlilikleri ve güzellikleri tehdit eden çevresel sorunlarla da mücadele edilmesi bir zorunluluktur. Bu noktada, yeşillerin temel olarak savundukları şey, doğanın geri kalanının etik bir konuma sahip olması ve sırf insan çıkarı yüzünden düşüncesizce kullanılmayacağıdır (Wall, 2013: 59-60).

1.2. Yeşil Teorinin Güvenlik Anlayışı

Eleştirel teoriler grubunda yer alan yeşil teorinin güvenlik anlayışının dayanak noktasına bu eleştirelilik yön vermektedir. Ünal'a göre (2014: 193), ana akım Uİ teorilerine, "kimin güvenliği" sorusu sorulduğunda, alınacak cevap büyük çoğunlukla "devlet" in güvenliği olacaktır. Yeşil teoriye aynı soru yöneltildiğinde ise "birey" ve "toplum" şeklinde yanıt alınacaktır. Yeşil teori, diğer Uİ teorilerinden farklı olarak güvenlik kavramını insan merkezli olarak ele almak yerine çevre merkezli bir şekilde ele almaktadır. Bu doğrultuda da insanların değer yüklemesinden dolayı değerli hale gelen öznelerin (devlet gibi) güvenliğine ilaveten ilkesel olarak ve beşeriyetten daha çok zaten kıymetli olan varlıkların güvenliği, yeşil teorinin güvenliğe olan bakış açısını şekillendirmektedir. Bunun temel sebebi de yukarı da belirtildiği gibi yeşil teorinin hem çevre merkezli olmasından hem de eleştirel ve ilkesel teori olmasından kaynaklanmaktadır.

Yeşil teorinin güvenlik alanları ise sadece birey ve toplum ile sınırlı değildir. Şöyle ki, yeşil teorinin güvenlik anlayışının yelpazesi en alt bölümde birey, en üst bölümde ise gezegenimizin kendisi olacak kadar çeşitlidir. Bu çeşitliliğin nedeni ise şöyle açıklanmaktadır. Çevresel sorunların mekânsal boyutu, sınır aşan bir niteliğe sahiptir ama bazı çevresel sorunlar yerel ölçekli de olabilmektedir. Bu doğrultuda, yeşil teorinin güvenlik anlayışı yalnızca gezegen ölçeğiyle sınırlı kalmamakta, birey ve toplum ölçeğini de bünyesine katmaktadır (Ünal, 2014: 197). Yeşil teori ile alakalı gerçekleştirilen güvenlik çalışmaları literatüründe başta çevresel güvenlik olmak üzere bazı konular üzerinde daha fazla çalışılmaktadır. Literatürde daha fazla çalışılan diğer bazı konular, kaynak savaşları, sürdürülebilirlik, gıda güvenliği, enerji güvenliği ve çevresel sorunların neden olduğu iklim göçü ve iklim mülteciliğidir (Ünal, 2014: 204).

2. ALMANYA'NIN YUMUŞAK GÜCÜ OLARAK ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ

Dünyanın en büyük dördüncü ekonomisi olan Almanya, yüksek sanayileşme ve kentleşme düzeyine bağlı olarak kişi başı enerji tüketiminin yüksek olduğu ülkeler arasındadır. Ülkenin enerji güvenliğinde iki önemli sorun, dış

kaynaklara ve fosil yakıtlara aşırı bağımlılık olarak öne çıkmaktadır. Almanya, özellikle 1970'li yıllardan itibaren çevre konusunda derin kaygılar duymaktadır (Telli vd., 2021: 415). Aşağıdaki tabloda da görülebileceği üzere Almanya, bu yıllardan itibaren enerjisini dönüştürebilmek, YEK temelli bir ekonomi kurabilmek amacıyla pek çok sayıda yasal ve kurumsal değişiklikler hayata geçirmiştir.

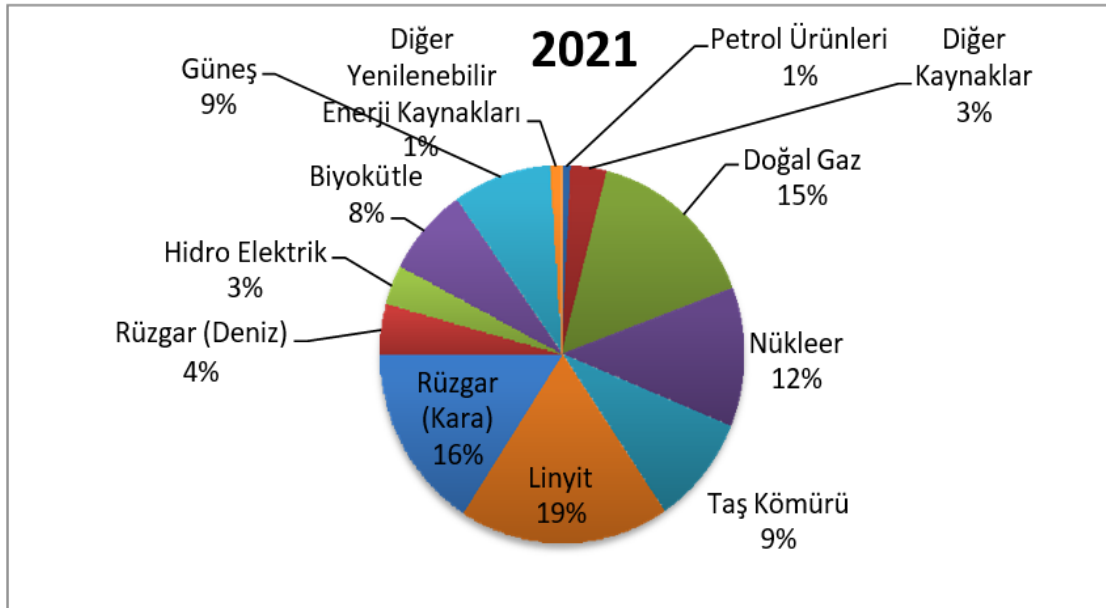
Tablo 1. Almanya'nın Enerji Dönüşümü Yolunda Gerçekleştirdiği Yasal ve Kurumsal Değişiklikler

1974	Alman Çevre Ajansı kurulmuştur.
1977	Artan enerji fiyatlarına bir tepki olarak, binalar için maksimum enerji tasarrufu sağlayan Isı Yalıtımı Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir
1977	Öncelikle nükleer enerji karşıtı hareketten beslenerek ortaya çıkan ve günümüzde yerel, ulusal ve küresel çapta sürdürülebilir kalkınma vizyonunu gerçekleştirmek için ilke ve stratejiler geliştiren Uygulamalı Ekoloji Enstitüsü kurulmuştur.
1978	Almanya, çevre dostu ürün ve hizmetlere verilen Mavi Melek isimli bireko-etiket çıkartmıştır.
1980	Uygulamalı Ekoloji Enstitüsü tarafından Enerji Dönüşümü: Petrol ve Uranyum Olmadan Büyüme ve Refah adlı bir kitap yayımlanmıştır. Bu çalışma enerji dönüşümü (<i>energy transition/Energiewende</i>) terimini literatüre kazandırması bakımından oldukça önemlidir
1983	Almanya'da 1983 yılında gerçekleşen genel seçimlerde, Alman Yeşilleri % 5'lik ulusal barajı aşarak Federal Parlamento'ya girmeye hak kazanmıştır
1986	1986'da Çernobil'de yaşanan nükleer felaketten hemen sonra, 6 Haziran 1986'da Federal Çevre, Doğanın Korunması, Nükleer Güvenlik ve Tüketicinin Korunması Bakanlığı kurulmuştur.
1991	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Üretilen Enerjinin Şebekeye Girmesi Yasası yürürlüğe girmiştir.
1996	Almanya ilk kez, döngüsel ekonomi ile alakalı olarak geri dönüşüm ve atık yönetimini içeren bir model uygulamaya başlamıştır.
1999-2003	Bu yıllar arasında bir eko-vergi yürürlüğe girmiştir.
2000	İklimin ve çevrenin korunmasını sağlamak ve enerji arzının güvenilirliğini sürdürülebilir kılmak adına Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yasası (<i>Erneuerbare Energien Gesetz/EEG</i>) kabul edilmiştir.
2004	EEG'de ilk değişiklik gerçekleşmiştir.
2009	Mevcut EEG'nin temel ve kapsamlı revizyonunu temsil eden EEG 2009 yürürlüğe girmiştir.
2010	Almanya, 2050 yılına kadar enerji politikasını ortaya koyacak bir adım olan Enerji Konsepti'ni kabul etmiştir.
2011	Almanya, 2011 yılında meydana gelen Fukuşima nükleer felaketiyle birlikte enerji politikalarında artık daha hızlı ve köklü değişimleri öngörebilmek amacıyla <i>Enerji Dönüşümü</i> politikasını (<i>Energiewende</i>) kabul etmiştir.
2012	EEG'de yapılan bir diğer değişiklik, 1 Ocak 2012'de yürürlüğe girmiştir.
2014	EEG'de, yenilenebilir enerjilerin piyasa entegrasyonunu teşvik etmek, rekabet gücünü artırmak ve enerji güvenliğini sağlamak amacıyla, bir diğer değişiklik daha gerçekleşmiştir.
2014	Alman Kabinesi 3 Aralık 2014 tarihinde, sera gazı emisyonlarını 2020 yılına kadar 1990 yılı seviyelerinin en az % 40 altına düşürme hedefine ulaşabilmek için tasarlanan İklim Eylem Programı 2020'yi kabul etmiştir.
2015	Alman Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, Kopernik Projeleri başlığı altında <i>Energiewende</i> için o zamana kadar gelmiş geçmiş en büyük bilimsel araştırma inisiyatifi hayata geçirmiştir
2016	Alman Hükümeti, Kasım 2016'da İklim Eylem Planı 2050'yi kabul etmiştir. Busayede Almanya, Paris Anlaşması doğrultusunda, uzun vadeli düşük sera gazı

Kaynak: Yeşil, E. (2022). Yeşil teori bağlamında enerji dönüşümü: Almanya örneği (1970-2020). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin. Derlenen bilgilerle oluşturulmuştur.

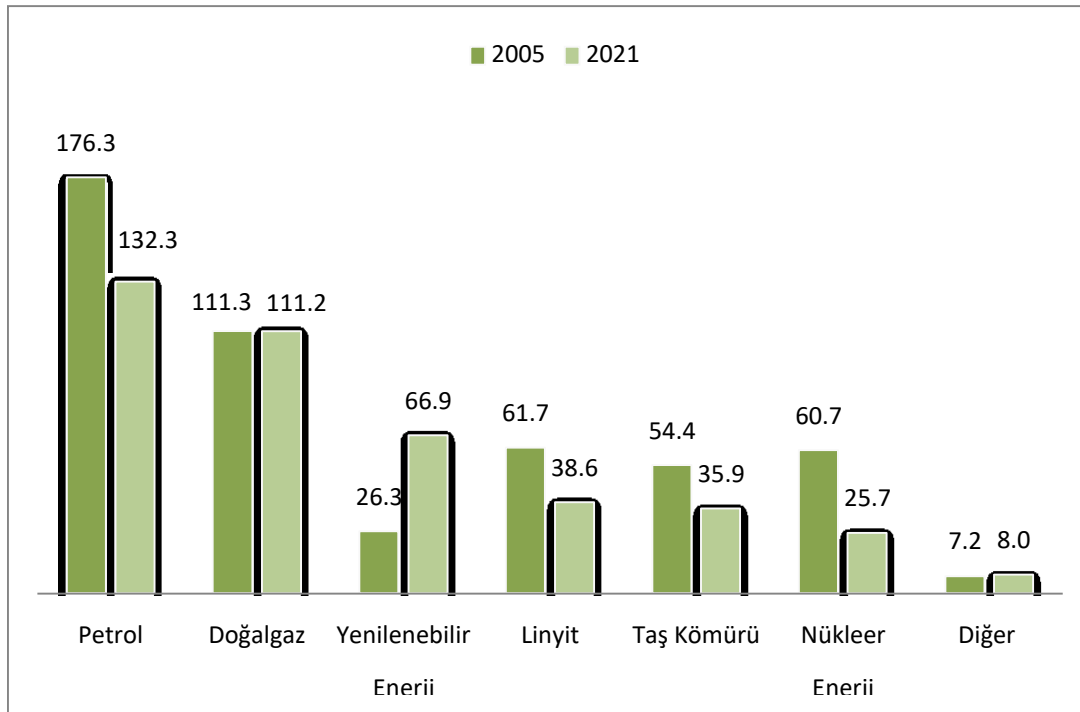
Almanya, 2019 yılında Avrupa'nın en büyük, dünyanın ise en büyük yedinci enerji tüketicisi olmuştur. Almanya'nın büyüklüğü ve konumu, Avrupa Birliği'nin (AB) enerji sektörü üzerinde önemli bir etkiye sahip olmasını sağlamaktadır

(EIA, 2020). Ancak Almanya, Ukrayna krizinden önce enerji talebinin çoğunu karşılamak için büyük ölçüde ithalata güvenmekteydi. Örneğin, 2019'da enerji ithalatı, Almanya enerji arzının %71'ini oluşturmuştur (EIA, 2020).

Grafik 2.1. 2021 yılında Almanya'nın brüt elektrik üretiminde enerji kaynaklarının payı

Kaynak: Appunn, K., Haas, Y., Wettengel, J. (2021, Aralık 21). *Germany's Energy Consumption and Power Mix in Charts*. CleanEnergy Wire.

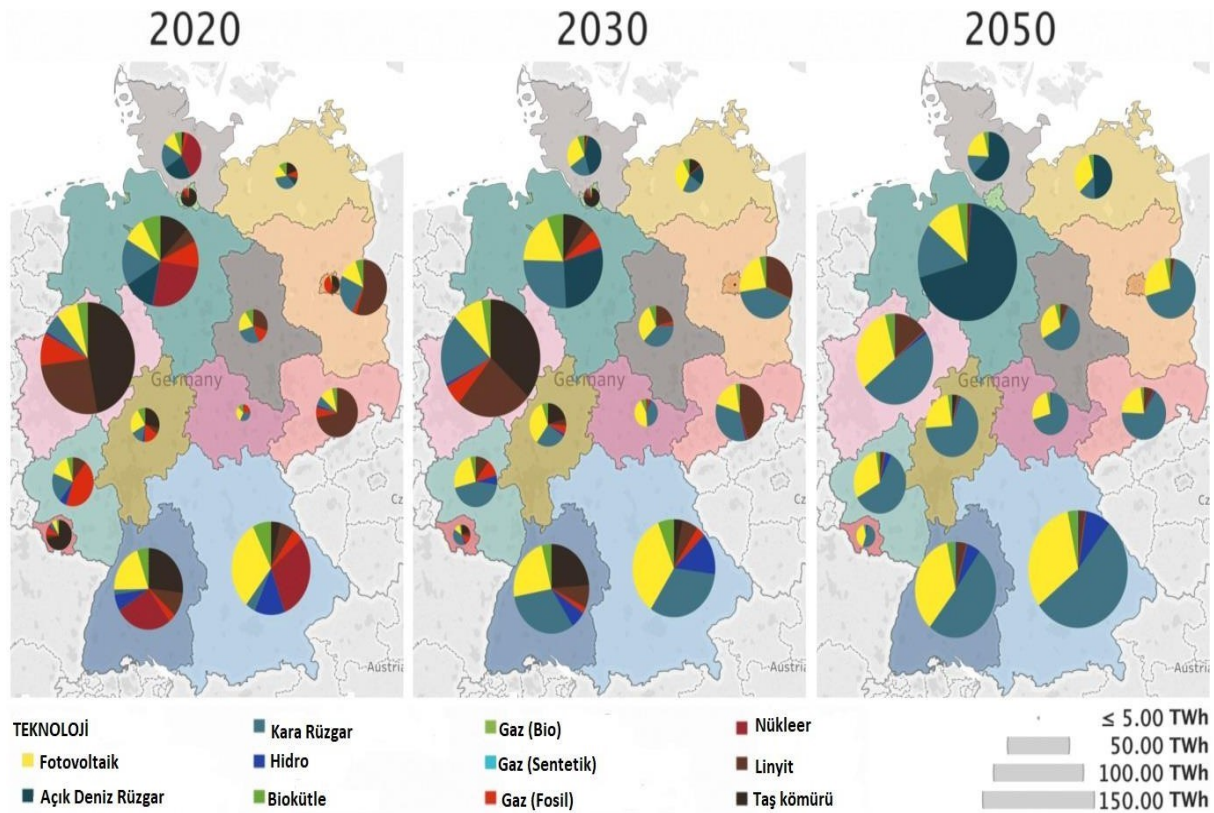
Grafik 2.2. 2005 ve 2021 yıllarında Almanya'daki enerji tüketiminin enerji kaynağına göre dağılımı

Kaynak: Koptyug, E. (2022, Mart 3). *Distribution of Energy Consumption in Germany in 2005 and 2021, by Energy Source*. Statista.

Almanya, 2011 yılında Japonya'da meydana gelen Fukuşima nükleer felaketi ile birlikte enerji politikalarında artık daha hızlı ve köklü değişimleri öngörebilmek amacıyla *Enerji Dönüşümü* politikasını (*Energiewende*) kabul etmiştir.

Almanya’da bu dönüşümün gerçekleşmesini sağlayan itici güçlerden birisi, temiz ve YEK’lerin beklenenden daha az maliyetli ve daha güvenilir uygulanabilmesi olmuştur. Örneğin, rüzgârlı günlerde rüzgar türbinleri sürekli olarak artan bir şekilde, ülkenin yarısının elektrik ihtiyacını karşılayabilmektedir. Energiewende sayesinde Almanya, karbondioksit kaynaklı sera gazı emisyonlarını, 1990’lı yıllara kıyasla 2020 yılında en az %40 oranında, 2050’ye kadarki süreçte ise %80- %95 gibi büyük bir oranda azaltmayı hedeflemektedir. Esasında Energiewende’nin genel amacına bakıldığında, 2050 yılına gelindiğinde %100 yenilenebilir yani temiz enerji kaynaklı bir Alman enerji sistemi elde edilmek istendiği görülebilmektedir (Hansen vd., 2019: 2-3).

Almanya’nın güvenli, çevre dostu ve ekonomik açıdan başarılı bir enerji geleceğine geçişi olarak nitelendirilen Energiewende, bütün sektörlerde YEK kullanımına yönelik, enerji tedarik sisteminin büyük ölçekli yeniden yapılandırılmasını içermektedir. Elektrik sektöründe YEK’e geçiş şimdiye kadar çok başarılı olurken, diğer sektörlerdeki gelişme daha az dinamik olmuştur. Energiewende ile sağlanan ilerleme, elektrik, ısı ve ulaşım sektörlerinde, YEK’lerin artan paylarında görülebilir (Umweltbundesamt, 2022). Örneğin, 2000 yılında yenilenebilir enerji elektrik talebinin yalnızca %6,3’ünü oluştururken, bu pay son yıllarda önemli ölçüde artarak, 2005 yılında %10’u, 2013 yılında %25’i aşmıştır. 2021’de ise YEK kömür, doğalgaz ve petrolün hep birlikte ürettiği elektrikten daha fazla elektrik üretmiştir (BMWİ, 2018: 10).

Şekil 2.3. Almanya'nın elektrik üretiminin bölgesel gelişimi senaryosu (2020-2050)

Kaynak: Bartholdsen, H.-K., Eidens, A., Löffler, K., Seehaus, F., Wejda, F., Burandt, T., vd. (2019, Ağustos 2). Pathways for Germany's Low-Carbon Energy. *Energies*, 12(2988), 1-33.

Energiewende, böylesine bir sanayi ülkesinin şimdiye kadar yapmış olduğu en büyük ve en iddialı girişim olarak kabul edilmektedir. Bu dönüşüm sayesinde Almanya, sanayi gücünü yeşillendirmekle kalmayıp serbest piyasada yatırım garantisi sağlayarak küçük işletmelerin kendilerinden daha büyük işletmelerle yarışabilmelerine imkân verebilecek ve ülkenin ekonomisini güçlendirirken yeni yeşil istihdam alanlarının yaratılmasını da sağlayabilecektir. Buna ek olarak, Energiewende'nin birçok boyutu bulunmaktadır; yani sadece tek bir boyut olarak yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektrik değil, konutlarda veya ulaşımda kullanılan enerji kullanımını da içermektedir (Açıklan, 2018: 244). Energiewende'nin amacı üç maddede özetlenecek olursa;

- Önce verimlilik ilkesi altında tüm sektörlerde enerji tüketimini azaltmak,
- Yenilenebilir enerjiye dayalı elektrikle kalan enerji ihtiyacını karşılamak,
- Yenilenebilir enerjiyi ekonomik ve ekolojik olarak mantıklı olan her yerde doğrudan kullanmak (IEA, 2020: 26).

3. UKRAYNA KRİZİNİN ENERJİ DÖNÜŞÜM SÜRECİNE ETKİSİ

Rusya'nın Ukrayna'yı 24 Şubat 2022'de işgal etmesiyle başlayan jeopolitik kriz, uluslararası sistemde güvenlik açığı oluşmasına yol açmıştır. Askeri tehdidin yanı sıra Rusya'nın sahip olduğu enerji rezervleri nedeni ile enerji arz güvenliği açısından turnusol kâğıdı işlevini görürken Avrupa ülkelerinin Rusya ile güvenilir enerji ticaretinde ciddi bir kırılmaya da neden olmuştur. 20. yüzyılın yükselen kavramlarından olan enerji güvenliği açısından 21. yüzyılda birbiri ardına gelen krizlere karşı farklı stratejiler geliştirilmiştir. Kaynakların fiziki varlığı ve erişilebilirliğine odaklanan 20. yüzyılın enerji güvenliği anlayışından farklı olarak 21. yüzyılda sürdürülebilirlik olgusu öne çıkmıştır. Dünyanın geleceğinin iklim değişikliğiyle mücadele edilmesine bağlı olduğunun görülmesi, fosil rezervlerin yerini yenilenebilir enerji kaynaklarının almasını sağlayacak bir dönüşüm sürecinin başlatılmasını sağlamıştır. Gelişmiş ülkelerin öncülük yaptığı enerji dönüşümünün aynı zamanda jeopolitik krizlerin etkilerini hafifletme boyutu da bulunmaktadır. Yenilenebilir kaynakların dünya geneline simetrik olarak dağılmış olması fosil rezervlerin asimetric dağılımından kaynaklanan jeopolitik rekabetin şiddetini hafifletme boyutu olduğu gibi bu rekabetin yönünü değiştirme potansiyeli de söz konusudur.

Enerji jeopolitiğinde kırılmanın yaşandığı bir dönemde Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasıyla yeniden klasik anlamıyla enerji güvenliği yaklaşımına geri dönmüştür. Küresel enerji pazarının en büyük oyuncularından biri olan Rusya Federasyonu'nun 2021 yılı itibarıyla bütçe gelirlerinin %45'i ağırlıklı olarak petrol ve doğalgaz ticaretine dayanmaktaydı. ABD ve Suudi Arabistan ile birlikte dünyanın en büyük üç petrol üreticisinden biri olan Rusya, aynı zamanda ABD'den sonra en büyük ikinci doğalgaz üreticisidir (IEA, 2023). Rusya sahip olduğu geniş doğalgaz boru hattı sayesinde Avrupa ülkeleri ile arasında karşılıklı bağımlılık ilişkisi oluşturmuştur. Doğalgazın stratejik ürün durumunda olmasından kaynaklı olarak söz konusu karşılıklı bağımlılık ilişkisinin hassas tarafı AB üyeleri olmuştur. Rusya'nın Putin iktidarıyla enerji kaynaklarını ülke dış politikasının merkezine almasına bağlı olarak taraflar arasında Soğuk Savaş döneminde başlayan güvenilir enerji ticaretinde ilk çatlaklar oluşmaya başlamıştır. Rusya'nın eski SSCB üyelerinden AB ve NATO'ya üye olmaya yönelik girişimlerine karşı sopa olarak enerji kartını kullanması 21. yüzyılın başında belirgin bir

hal alırken Rus yanlısı politika izlenmesi durumunda ise havuç stratejisi izlenerek enerji ticaretinde kolaylık ve ayrıcalıklar sağlanmıştır. İrili ufaklı bu krizler arasında Ukrayna öne çıkarken 2006 ve 2009 krizlerinde doğalgaz akışının kısa süreli de olsa durmasıyla enerji arz güvenliği AB'nin ana gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Topluluk düzeyinde soruna yaklaşım üretilmesini savunanlar olduğu gibi enerji güvenliğinin ulusal güvenliğin ayrılmaz parçası olduğunu savunan üyeler olduğu için bu konuda halen uzlaşa sağlanamamıştır. AB Enerji Birliği olma konusunda somut adımlar atmakta zorlanırken Kırım'ın işgali yaşanmasına rağmen üyeler arasındaki görüş ayrılıkları giderilememiştir. AB üyeleri arasında enerjide tek pazar oluşturularak Rusya karşısında topyekûn bir güç olma hedefine dayanan Enerji Birliği, enerji arz güvenliği, sürdürülebilirlik ve rekabet boyutunu güçlendirmek için tasarlanmıştır (Uçkun, 2015: 9). "Enerjinin NATO"su olması hedefiyle 2014 yılında gündeme getirilen Birlik, üyelerin ortak alım yapması, kaynak çeşitlendirmesi ve iç dağıtım hatlarının entegre edilmesi gibi stratejilere dayanmaktaydı (European Commission, 2015). Üye ülkeler arasında daha fazla güven ve daha fazla dayanışmaya dayanan Enerji Birliği, çatışan ulusal çıkarlar nedeniyle aradan geçen süre içerisinde sağlanamamıştır (Kakışım, 2019: 470). Üye ülkelerin krizlerden en az düzeyde etkilenmelerine yönelik girişim her ülke için enerji güvenliği tanımının farklı olması yüzünden sonuca ulaşamamıştır. Ancak krizlerin şekillendirdiği AB enerji politikası açısından bu tarz bir enerji güvenliği mimarisinin ne kadar gerekli olduğu Ukrayna işgali ile bir kez daha görülmüştür.

Rusya'nın elindeki en önemli enerji silahı, bağımlılık ilişkisinin daha keskin olduğu ve tamamen devlet tarafından kontrol edilen doğalgazdır. Rusya, Avrupa'ya doğalgaz ihracatını 1940'ta Polonya ile başlatmış olup bu ticaretin hacmi Ukrayna krizlerine kadar istikrarlı olarak artmıştır. Ukrayna krizlerinden sonra Rusya'nın bu ülkeyi by-pass ederek Avrupa pazarına doğrudan erişme girişimlerine en şiddetli olarak Polonya karşı çıkarken Almanya ve Türkiye tam destek vermiştir (Telli, 2022: 144). Rus doğalgazının en büyük alıcılarından olan bu iki ülke kendi arz güvenlikleri açısından transfer ülkelerinin aradan çıkarılması anlamına gelen Kuzey Akım ve Türk Akım projelerine onay vermiştir. AB'nin patronu konumunda olan Almanya'nın enerji politikası konusunda ekonomik kazanımları gözeterek adımlar atması üyeler arasında çatışmaya neden olmuştur (Euronews, 2022). Enerji dönüşümü konusunda kararlı bir şekilde ilerleyen Almanya'nın Rusya ile aralarındaki güvenilir enerji iş birliği açısından Ukrayna Savaşı ağır bir darbe olmuştur. Kırım'ın işgali sonrasında Rusya ile enerji iş birliğini sürdüren ve tüm ikazlara rağmen Kuzey Akım II projesine onay veren Almanya, 2022 Şubat'ında patlak veren savaş sonrasında bir yol ayrımına gelmiştir. Almanya'nın Ukrayna'nın yanında yer alması ve Rusya'ya yönelik yaptırımlara taraf olmasıyla birlikte iki ülke arasındaki doğalgaz ticareti kopma noktasına gelmiştir. Yeşil Hareketin güçlü olduğu ve enerji dönüşümünü öncelik olarak kabul eden Almanya'nın enerji güvenliği krizine girmesi sonrasında enerji politikasında radikal değişimler olup olmayacağı tartışması başlamıştır.

3.1. Ukrayna Savaşı'nın Almanya Enerji Güvenliğine Yansımaları

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle, uluslararası sistemde güvenlik açığı oluşmuştur. Rusya'nın yayılcı politikasının yarattığı tedirginlik sonrasında NATO üyelerinin enerji alanında Rus kaynaklarına olan bağımlılığı, krizi derinleştirmiştir. Rusya ile enerji ticaretini ekonomik perspektiften değerlendiren ve "kazan-kazan" yaklaşımı ile hareket

eden Almanya, Ukrayna krizi sonrasında politika değişikliğine yönelmiştir. Enerji güvenliği ikilemi ile karşı karşıya kalan Almanya, Rusya'nın enerji silahını kullanması sonrasında karşılıklı bağımlılık olgusuna dayanan iş birliği ilişkisini gözden geçirmiştir (ISPI, 2023).

Rusya-Ukrayna savaşından önce Almanya, iklim sürdürülebilirliğine ve ekonominin elektrifikasyonuna/dekarbonizasyonuna öncelik vermekteydi. Bunu yaparken de özellikle doğalgaz başta olmak üzere, fosil enerji güvenliğini istikrarlı, güvenli ve rekabet edebilirliği giderek artan bir şekilde enerji dönüşümünün bir işlevi olarak görmekteydi. Ancak, bu savaş Almanya'nın mevcut planlarını değiştirmiştir (ISPI, 2023).

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve ardından gelen enerji krizi, Almanya'nın arz güvenliği açısından beraberinde belirsizlik getirmiştir. Dünyadaki en güvenilir sistemlerden biri olan Almanya'nın elektrik sisteminde kesintilerin gündeme gelmesi üzerine doğalgaz arzı acil durum eylem planı açıklanmıştır. Rusya'nın Yamal Gaz Boru Hattı'ndan gaz akışını tamamen durdurmasının ardından yaptırımlardan kaynaklanan teknik sorunlar nedeniyle Kuzey Akım-1 hattına verdiği gaz akışını birkaç kez kesmesi endişeleri daha da derinleştirmiştir. Yaşanan kesintiler sonrasında 2022 yaz ortalarında doğalgaz fiyatının bir önceki yıla göre %450 oranında artmış olması da Alman ekonomisinin rekabet edebilirliğini olumsuz yönde etkilemiştir (BBC, 2022a). Kuzey Akım 2'nin açılmamasına karşı Kuzey Akım 1 üzerinden sevkiyatı ciddi derecede kısan Rusya, 2022 sonbaharından itibaren akışı uzun süreli olarak tamamen durdurmuştur. Krizin ilk aylarında doğalgaz ticaretinde Ruble kullanılmasını şart koşan Rusya, yaptırımların sertleşmesi sonrasında ise doğalgaz akışını tamamen durdurarak enerji silahını kullanmaya yönelmiştir. Almanya'nın, Kuzey Akım üzerinden aldığı gaz miktarı Ocak 2023 itibariyle tamamen durma noktasına gelmiş olup eski düzeyine geri dönmesi artık beklenmemektedir (Statista, 2023).

Ukrayna krizinin ardından Rusya'nın petrol ve kömüre yönelik yaptırımları ve gaz tedarikini durdurması, Almanya'yı enerji ve iklim politikasını² yeniden değerlendirmeye ve sürdürülebilirlik-arz güvenliği-ekonomik rekabet edebilirlik üçlemesindeki önceliklerini yeniden tanımlamaya zorlamıştır. Esasında bu savaş, Almanya'da halkı, Energiewende'ye acil bir ihtiyaç olduğuna ikna etmenin bir yolu olarak, iklim krizine ek olarak bir de enerji güvenliği argümanını eklemiştir (Curry, 2022). Bunun temel sebebi, Almanya gibi ülkeler için mesele artık yalnızca iklim krizi değil bunun çok daha ötesindedir. Savaşın ardından ulusal güvenlik nedeniyle, Almanya, Rus gazından, petrolünden ve kömüründen acilen vazgeçmesi gerektiğini düşünmüştür (Curry, 2022).

Almanya, savaştan önce enerji ithalatında büyük ölçüde Rus fosil yakıtlarına bağımlı olan ülkelerden biriydi. Şöyle ki, Almanya kriz öncesinde enerji talebinin 1/3'ünü tek başına Rusya'dan karşılamaktaydı (Pittel vd.,2022). Örneğin, doğalgazın %55'i, petrol ve petrol ürünlerinin %37'si ve kömürün %57'si Rusya'dan ithal edilmekteydi.

Esasında Almanya, 1973 ve 1979 yıllarında yaşanan petrol krizlerinde dış kaynaklara aşırı bağımlı olmanın sonuçlarıyla da yüzleşmiş bir ülkedir. 1973 ve 1979 yıllarında yaşanan petrol krizleri, enerjide bağımsızlığın önemini vurgulamış, sürdürülebilir elektrik üretimi tartışmalarını başlatmıştır. Yapılan ilk tartışmalar, enerjide bağımlılığı

² Almanya'nın iklim politikası hakkında bir çalışma için bkz. S. Atvur, Esin, B. , Vural, Ç. (2022) Germany's climate policies: practices and perspectives of political actors. *Diplomasi ve Strateji Dergisi*, 3, 164-201.

azaltabilmek için daha fazla kömür ve daha fazla nükleerden yararlanılması üzerine odaklanmıştır. Örneğin, 1973 yılındaki petrol krizi, ithalatı çok büyük ölçüde OPEC'e bağımlı olan Batı Almanya'yı önemli ölçüde etkilemiştir. Bu doğrultuda, dönemin Şansölyesi Helmut Schmidt'in girişimiyle nükleer sektöre yoğun yatırımlar yapılmıştır. Bina yalıtımı, motor verimliliği ve ısıtma ekipmanlarının iyileştirilmesine ilişkin bir dizi önlem hayata geçirilmiştir (Planete Energies, 2015).

1979'da yaşanan ikinci petrol kriziylese, tüm Avrupa gibi ekonomik olarak zayıflayan Batı Almanya, 1983 yılında ülkenin kuzeyindeki ilk büyük rüzgâr çiftliğini devreye almıştır. Bu hareket, Batı Almanya'nın yenilenebilir enerji geliştirme konusundaki kararlılığını açıkça ortaya koymuştur (Planete Energies, 2015). Tüm bunlara rağmen, Almanya enerjide dışa bağımlılık sorununu halen çözebilmiş değildir. Yine de enerji dönüşümü öncesinde ortalama %75 düzeyinde olan dışa bağımlılık düzeyi, Ukrayna krizi sonrasında alınan önlemlere bağlı olarak %63 düzeylerine gerilemiştir (Wettengel, 2023). Kriz öncesinde Almanya, Energiewende'ye geçişte büyük ölçüde ithal Rus gazına güvenmeyi planlamıştı. Bu doğrultuda Rusya ile ticareti enerji stratejisinin temel taşı haline getirmişti. Ne var ki, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Avrupa'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası tarihindeki en büyük askeri işgali başlatmasıyla Almanya, enerji politikasını gözden geçirmek zorunda kalmıştır (Amelang vd., 2023a). İşte bu noktada, Ukrayna'da yaşanan savaş, Almanya gibi pek çok sayıda ülkeyi enerji politikası konusunda radikal bir şekilde yeniden düşünmeye zorlamaktadır (Amelang vd., 2023a).

3.1.1. Almanya'nın Enerji Arz Güvenliği Krizine İlk Tepkisi

AB'nin en büyük ekonomisi olan Almanya, Ukrayna'nın işgali ile başlayan doğalgaz krizinden ciddi derecede etkilenmektedir. Rus gazının en büyük alıcısı olan, Kuzey Akım 1 ve 2 projelerinin varış ülkesi olan Almanya, aynı zamanda krizin başladığı dönemde boru gazına % 100 oranında bağımlı durumdaydı. Enerji dönüşümü konusunda tarihi adımlar atmış olan Almanya, geçiş yakıtı olarak kömür ve nükleer yerine doğalgazı tercih ettiği için doğalgaz talebinin sürekli artmakta olduğu bir dönemde başlayan kriz karşısında ilk adımda Realist politikalar izlemeye yönelmiştir. Sorunu ulusal güvenlik tehdidi olarak algılayan Almanya, kısa vadede enerji dönüşümüne tezat teşkil edecek kararlar almak durumunda kalmıştır.

Almanya'da, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin hemen öncesinde uzun yıllardır devam eden Merkel dönemi sona ererken Olaf Scholz şansölye olarak seçilmiştir. Bu kriz yeni seçilen şansölyenin, Alman enerji ve güvenlik politikasında uzun yıllardan sonra en keskin U dönüşlerinden birini yapmasına neden olmuştur. AB içindeki tüm eleştirilere, ABD'nin uyarı ve yaptırımlarına rağmen Rusya ile yapılan doğalgaz ticaretinin sadece ekonomik boyutu olduğu tezini savunan Almanya, 1973 krizinden sonra ilk kez 2022 kışında enerjide dışa bağımlılık sorunuyla ciddi derecede yüzleşmek durumunda kalmıştır. Almanya, devreye alınması için gün sayılan Kuzey Akım 2 hattının izinlerini Ukrayna işgali sonrasında hızla durdururken Rusya ile enerji ticaretinin bundan sonra aynı şekilde devam etmeyeceğinin de işaretini vermiştir.

Almanya, öncelikli olarak Rusya'nın, Avrupa'da egemen bir devlet olan Ukrayna'ya açtığı bu savaşı kendi

güvenlikleri için de bir tehdit olarak görmüştür (İnat, 2022). Almanya Başbakanı Olaf Scholz, krizin patlak vermesi sonrasında Alman Parlamentosu'nda Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin Avrupa için bir dönüm noktası olduğunu belirten bir konuşma yapmıştır. Nitekim bu konuşmayla beraber Scholz, Alman politikasında radikal bir değişiklik sürecinin başladığını da ilan etmiştir (Muttreja ve Blumenau, 2022). II. Dünya Savaşı sonrasında bu yana Almanya tarafından takip edilen pasifizm doktrininden Rusya'nın zafer kazanması halinde Almanya'nın dünyadaki konumunun sarsılacak olması nedeniyle vazgeçilmiştir. Kriz öncesine kadar dış politikasında dengeli ve temkinli bir yol izleyen ve daha çok ekonomik iş birlikleri ve yardımlar üzerine yoğunlaşan Almanya, aralarındaki ekonomik iş birliğine rağmen Rusya'ya karşı Ukrayna'ya silah ve mühimmat göndererek dış politikasında yeni bir dönemin başladığını somut olarak göstermiştir. Alman dış politikasında yaşanan bu kırılmanın krizden doğrudan etkilenen enerji politikası üzerinde de etkileri olmuştur.

Almanya'nın enerji arz güvenliği krizine yönelik ilk müdahalesi Rusya'ya yönelik tepki ve yaptırım kararlarıyla sınırlı kalmamıştır. Talebin mevsimsel koşullara bağlı olarak arttığı kış aylarında patlak veren krizin hemen başlarında enerji arz güvenliği konusunda yaşanan korku ve panikle vatandaşların da enerji tasarrufuna destek sağlayabilmesi için bazı önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir. Örneğin, petrol krizinin önüne geçebilmek için 1973'te petrol krizi esnasında uygulanan "arabasız pazar günleri" uygulamasının yeniden canlandırılması önerilmiştir. Evlerde oda sıcaklığının düşürülmesi, bulaşık veya çamaşır makinesi kullanılırken daha ekonomik programların seçilmesi, çamaşırları kurutmak için kurutma makinesi yerine çamaşırların ipte kurutulması gibi bazı temel önlemlerin alınması gerektiğinin altı çizilmiştir. Önerilen diğer tasarruf tedbirleri ise aşağıdaki gibidir;

- Hastane gibi kurumlar dışındaki kamu binalarının maksimum 19 dereceye kadar ısıtılması ve bu binaların giriş ve koridor kısımlarında ısıtmanın tamamen kapatılması,
- Sıcak suyun az tüketilmesi. Örneğin bu doğrultuda duş süresinin en fazla 5 dakikaya düşürülmesi,
- Yemek pişerken tencerenin kapağının hep kapalı tutulması ve yemek piştiği sırada ocağın söndürülmesi.
- Ofislerde tasarruflu ampul kullanılması,
- Halka açık anıt ve binaların estetik nedenlerle aydınlatılmaması,
- İşletmelerin geceleri dükkânlarını aydınlatmasının yasaklanması,
- Özel yüzme havuzlarının artık elektrik veya gazla ısıtılmaması,
- Halka kendi gaz tüketimlerini nasıl azaltabileceklerini anlatmak için tanıtım kampanyaları düzenlenmesi (BBC, 2022b).

Önerilerin son maddesi kapsamında hazırlanan broşürlerde, "Enerjiden tasarruf eden herkes, Almanya'nın Rus ithalatına daha az bağımlı hale gelmesine ve iklim için bir şeyler yapılmasına yardımcı olacak" ifadeleri yer almıştır (TRT Haber, 2022). Rusya'nın doğalgaz akışını kesmesine karşı üç kademeli eylem planı hazırlayan Almanya, krizin derinleşmesi üzerine uyarı seviyesine geçmiştir. Eylem planının son kademesi acil durum düzeyi olup bu noktaya gelmesi durumunda ise doğalgaz dağıtımında devlet kontrolü dönemine geçilmesi planlanmıştır. Bu bir anlamda doğalgazın karne ve kotalarla dağıtılması anlamına geliyor olup Almanya gibi liberal ekonomiye sahip bir ülkenin gerek

görüldüğünde bu açıdan da taviz verebileceğini göstermektedir.

Tüm kullanıcılardan tüketimlerini kismalarını isteyen Almanya, kış koşulları ağırlaşmadan doğalgaz depolarının doluluk oranlarının krizin başında %58 olan düzeyden %90 oranına yükselmesini sağlamıştır. Bu oranın yükseltilmesi için sadece nihai tüketicinin tasarrufları değil kapatılması planlanan kömür santrallerinin çalışmaya devam etmesi dâhil her yol denenmiştir (Schmidt ve Thompson, 2022). Almanya, sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda uzun bir süre doğalgazı, iklim nötr enerji sistemine geçişte bir köprü teknoloji olarak görmüştür. Ukrayna krizinin başladığı dönemde Rus gazına %55 düzeyinde bağımlı olan Almanya, bu oranı ilk dört ay içinde %35'e düşürmüştür. Ancak gaz kriziyle mücadele için enerji dönüşümü hedeflerine rağmen kömür santrallerine dönüşün gündeme gelmesi endişe vermektedir. Enerji dönüşümü konusunda öncü ülkelerden olan Almanya'nın 2030 yılında kömürden çıkma hedefine ulaşması giderek zorlaşmaktadır. Aynı zamanda Almanya, bu yıl sonunda devre dışına almayı planladığı nükleer santralleri de kullanmaya devam etmeyi gündemine almıştır (Morris vd., 2022).

Enerji kriziyle mücadele etmek için AB ile ortak hareket etmenin yanı sıra Almanya ulusal düzeyde de kısa, orta ve uzun vadeli tedbirlerden oluşan eylem planı hazırlamıştır.³ Krizin başlamasıyla birlikte olası doğalgaz kıtlığına karşı erken uyarı ve uyarı düzeylerinde acil eylem planı devreye alan Almanya, yumuşak güç unsuru haline getirdiği enerji dönüşüm eylem planından taviz verme zorunluluğu ile karşı karşıya kalmıştır. Krizden hemen önce iktidara gelen koalisyon içinde bu durum tartışmalara yol açmış olmakla birlikte ulusal çıkar sınıflandırmasında gerektiğinde uğruna savaşa gidilebilecek hayati çıkarlar arasında yer alan enerji güvenliğinin sağlanması için realist politikalara dönülmesi söz konusu olmuştur (Nuechterlein, 1979: 73-75). Almanya, sürdürülebilirlik odaklı enerji politikasını uzun vadede değiştirmemekle birlikte kısa vadede bu hedefle çelişen adımlar atmaya yönelik kararlar almıştır. Ukrayna krizi Almanya'nın kararlı bir şekilde uyguladığı ve her fırsatta daha da hızlandırdığı enerji dönüşümünün sorgulanmasına neden olmuştur. Bir taraftan ülkenin enerjide dışa bağımlı olmasının yarattığı tehdit açısından kesin çözüm olan dönüşümün kısa vadede ise ülkenin içine girdiği enerji krizinin derinleşmesine neden olduğunu ileri sürenler olmuştur. Almanya nihai olarak 2045 yılında karbon nötr olmayı planlarken bu süreçte nükleer ve kömür santrallerini koalisyon partileri arasında sağlanan uzlaşa ile 2030 yılına kadar tamamen devre dışı bırakma kararı almıştır. Almanya'da güçlü bir Yeşil Hareket geleneğinin bulunması enerji dönüşüm sürecinin itici güçlerinden biri olurken Ukrayna krizi sonrasında fosil yakıtlara ve nükleere geri dönüşün gündeme gelmesi söz konusu çevreleri oldukça rahatsız etmiştir. Ancak Alman hükümeti, krizden hemen bir yıl önce güncellenen eylem planını esnetme yönünde karar almıştır. Bu kapsamda Almanya'nın 31 Aralık 2022 tarihine kadar kapatılacağını açıkladığı faal durumdaki üç nükleer santralin çalışma süresi koalisyondaki Yeşiller Partisi'nin tüm itirazlarına rağmen Nisan 2023 tarihine kadar uzatılmıştır. Karbon nötr teknolojiye sahip nükleer enerjinin sağlayacağı katkının oluşacak açığı kapatmaya yetmeyecek olmasına bağlı olarak Alman

³ Avrupa Komisyonu Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden kaynaklanan enerji piyasasındaki aksamalara yanıt olarak, Mayıs 2022'de REPowerEU Planını yayınlamıştır. Bu plan, 2027 yılına kadar Rus fosil yakıtlarına olan bağımlılığı hızla azaltmayı hedeflemektedir (IEA, 2022). Bu kapsamda Plan, Avrupa Yeşil Mutabakatı mevzuatının 55'e uygun (fit for 55) paketi kapsamında bağlayıcı enerji verimliliği hedefinin %9'dan %13'e çıkarılması da dahil olmak üzere uzun vadeli enerji verimliliği önlemlerini geliştirmeyi önermektedir. Ayrıca Komisyon plan ile 55'e uygun paketi kapsamında yenilenebilir enerji kaynakları için 2030 ana hedefini %40'tan %45'e çıkarmayı önermektedir (European Commission, 2022).

hükümeti kömür santrallerini 2030 yılında tamamen kapatacağını açıklamıştır. Buna rağmen acil durum eylem planı kapsamında daha önce kapatılan bazı kömür santralleri devreye alınmıştır. Böylece sisteme kömür santralleri üzerinde 10 gigawattlık (GW) ciddi bir katkı sağlanmıştır (Dünya Enerji Konseyi, 2022). Nükleer enerji baz yükünde Fransa'dan kaynaklı olarak yaşanan teknik sorunların yanı sıra doğalgaz maliyetlerindeki olağanüstü artış Almanya'yı yeşil dönüşüm açısından tezat hareket etmeye itmiştir. Almanya enerji dönüşümü sürecinde, 2022'de nükleerden çıkmayı hedeflerken 2038 yılı olarak planlanan kömürden çıkış stratejisini güncelleyerek iddialı bir şekilde 2030 yılına çekmişti (Aktan, 2021). İşte bu noktada, nükleer ve kömür enerjisinin aşamalı olarak kullanımdan kaldırılmasıyla birlikte, doğalgazda enerji geçişini gerçekleştirmek ve uzun vadeli net sıfır emisyon hedefine ulaşmak için ideal bir köprü teknoloji olma konumunu pekiştirecekti (Wettengel, 2022). Ne var ki bu plan, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin başlamasıyla birlikte yaşanan enerji krizinden bu yana tartışmalı hale gelmiştir.

3.1.1.1. Almanya'nın Enerji Dönüşüm Hedeflerini Gözden Geçirmesi

Ukrayna krizinin hemen öncesinde doğalgaz talebinin % 55'ini Rusya'dan karşılayan Almanya, bu oranı 2022 yılı içinde % 26 düzeyine çekmiştir. Ayrıca, bununla da kalmayarak 2024 yılı ortasına kadar Rus gazı tüketimini sıfırlayacağını açıklamıştır (World Economic Forum, 2022). Rus gazı talebinde yaşanan ani gerilemede Rusya'nın gaz arzını kesmesi ciddi derecede etkili olurken öte yandan, Rusya'dan petrol ithalatı 2023 yılı başında tamamen durdurulmuştur. Rus kaynaklarına bağımlılıkla mücadele sürecinde kısa vadede kaynak ülke çeşitlendirmesinde yönelen Almanya, bir yandan da kapanan kömür santrallerinden bazılarını yeniden açarken üç nükleer santralin kapatılmasını ertelemiştir. Almanya, orta ve uzun vadede ise Rus doğalgazını, yenilenebilir enerji kaynakları ile değiştirmek için mücadele etmektedir. Ayrıca Almanya % 100 yenilenebilir enerjiye doğru hızlanmak için yeni hedefler belirlemektedir (Garden, 2022).

Bu doğrultuda örneğin, son yirmi yılın en kapsamlı enerji paketi olarak nitelendirilen altı yüz sayfalık Paskalya Paketi içerisindeki reform önerileri ile ülke, elektrik üretimindeki yenilenebilir enerjilerinin payını 2030 yılına kadar % 80'e, 2035 yılına kadarsa neredeyse % 100'e çıkarmayı hedeflemektedir. Bu pakette, YEK kullanımının kamu güvenliği yararına olduğu vurgulanmıştır. Hükümet, 2030 yılına kadar karada kurulu rüzgâr kapasitesinin 115 GW'a ulaşması için yıllık kapasite ilavelerinin 2025 yılı ile beraber 10 GW'a ulaşması gerektiğini belirtmiştir. Solar PV kurulumlarının 2026 yılı ile beraber 22 GW'a ulaşması ve on yılın sonunda toplamda 215 GW kapasiteye ulaşılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, açık deniz rüzgâr ilavelerinin de 2030'da minimum 30 GW'a, 2035'e kadar 40 GW'a ve 2045'e kadar 70 GW'a ulaşılacak şekilde artırılması hedeflenmiştir (Appunn ve Wettengel, 2022).

Ayrıca Alman hükümeti 1980'li yıllardan beri geleceğin evrensel yakıtı olarak görülen hidrojen araştırmalarını desteklemektedir. Günümüzde de gelişmiş bir hidrojen araştırma ve geliştirme ortamına sahip olan Almanya, yeşil hidrojen teknolojilerinin lider sağlayıcısı olmayı amaçlamaktadır (Huber, 2021). Krizin ardından, Almanya'nın enerji sisteminin fosil yakıtlardan uzaklaşmasına yönelik dönüşümün, rüzgâr ve güneş enerjisi üretiminin az olduğu zamanlarda ülkenin enerji sistemini destekleyebilecek yeterli "molekül bazlı" elektrik santrali kapasitesiyle hızla güçlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Amelang, 2023).

Rusya'nın Ukrayna güzergâhına bağımlılığını sona erdirmek için geliştirdiği Kuzey Akım Boru Hattı'nın en büyük destekçisi Almanya olmuştur. Enerji arz güvenliğini güçlendirmek isteyen Almanya, Rus kaynaklarına aşırı bağımlı olunmaması yönündeki uyarıları dikkate almamayı tercih etmiştir. Enerji iş birliğinin sadece ekonomik boyutu olduğunu savunan Almanya, AB içindeki rahatsızlıklara rağmen Rusya ile enerji iş birliğini güçlendirmiştir. Ancak Ukrayna'nın işgaliyle Almanya, enerji silahının kendine de çevrilebileceği gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kalmıştır (Telli, 2022: 157).

İki ülke arasında karşılıklı güven üzerine kurulu olan enerji iş birliği açısından Ukrayna sorununun derinleşmesi dönüm noktası olmuştur. Kırım işgali sonrasında ABD'nin Rusya enerji sektörüne yönelik yaptırımlarından etkilenen Kuzey Akım 2 Projesi'nin 2019 sonunda planlandığı şekilde devreye alınamaması Rusya'nın Ukrayna koridoruna bağımlılığının devam etmesine yol açmıştır. Rus şirketi Gazprom liderliğindeki bir konsorsiyum tarafından inşa edilen ve Eylül 2021'de tamamlanan Kuzey Akım 2 projesinin ruhsatlandırma çalışmaları devam ederken yeni bir Ukrayna krizi patlak vermiştir. Rusya'nın Ukrayna'ya saldırması ve ayrılıkçı Donetsk ve Luhansk Halk Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarını tanınması üzerine Almanya, projenin sertifikasyon sürecini askıya almıştır. Almanya'nın bu adımı sonrasında Rusya, Kuzey Akım 1 üzerinden doğalgaz akışını yavaşlatırken artan maliyet ülke ekonomisinin rekabet gücünü de olumsuz etkilemiştir. Krizin birinci yılında bir değerlendirme yapan Şansölye Olaf Scholz, Rusya'nın Almanya'ya ve Avrupa'nın geri kalanına enerji arzını keserek Ukrayna'ya destek vermekten vazgeçmeleri için şantaj yapma girişiminin başarısız olduğunu söylemiştir. Rusya'nın enerji kartını kullanarak Ukrayna'ya destek olan ülkeleri bölme stratejisinin tam tersi etki yaptığına dikkat çeken Scholz, Almanya başta olmak üzere pek çok Avrupa ülkesinin Rus gazına bağımlılıkların benzeri görülmemiş bir hızla sona ermesini sağladığını vurgulamıştır (Amelang vd., 2023a).

Almanya'nın yeşil dönüşüm konusunda lider ülke olarak sergilediği kararlılık, Ukrayna krizi sonrasında yerini arz güvenliği öncelikli politikalara bırakmıştır. Rus gazının alternatifini kısa sürede bulmanın güçlüğünden kaynaklanan bu durumda gündeme gelen LNG ve nükleer santrallerine geri dönüş senaryoları dönüşüm sürecinin önünü tıkamıştır. Her iki seçeneğin de karşıtları olmakla birlikte Alman toplumunda nükleer karşıtlığının daha yüksek olması LNG yatırımlarını cazip hale getirmiştir. Yeşil enerjinin 7/24 kullanıma hazır olmamasından kaynaklanan sorunları dengelemek için öne çıkan bu seçenekler kısa vadede yenilenebilir kaynaklar yerine yeniden fosil yakıtlara yatırım yapılması anlamına gelmektedir. Bu kapsamda Almanya'nın enerji politikasında dış şoktan kaynaklı paradigma kırılması söz konusu olmakla birlikte alınan acil durum önlemlerinin ülkenin yeşil dönüşüm stratejisini yavaşlatan değil bilakis tamamlayıcı ve hızlandırıcı nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki bu sürecin Almanya enerji politikasına uzun vadeli etkileri belirsizliğini korumakla birlikte son bir yıllık süreç içinde ülke yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş çabasını iki katına çıkarmayı başarmıştır (Amelang vd., 2023b). Ukrayna Savaşı'nın başlamasının üzerinden geçen bir yıllık zamanda Rusya'ya fosil yakıt bağımlılığı oldukça yüksek olan Avrupa'nın en büyük ekonomisine sahip Almanya enerji krizinden nispeten büyük kayıpları olmadan çıkmış durumdadır. Enerji fiyatlarının zirve noktasından aşağıya çekilmesi ve alınan önlemlerle doğalgaz kıtlığı endişesinin yatıştırılması Almanya'nın kriz yönetiminde elini oldukça güçlendirmiştir.

Ukrayna krizinin Almanya'nın enerji dönüşümü üzerindeki uzun vadeli etkisinin ne şekilde olacağı belirsizliğini korumakla birlikte doğalgaz arzında yaşanan sıkıntıları telafi için kömür santrallerine yönelmesine rağmen 2022 yılı

içinde ülkenin sera gazı emisyonu beklentilerin tam tersi bir şekilde %2 oranında gerilemiştir (Amelang vd., 2023a). Ancak, bu rakam AB'nin aynı dönem için %2,5 olan gerileme düzeyinin altında kaldığı için Almanya'nın iddialı hedeflerine yönelik endişeyi tamamen azaltmamıştır (Japan Beyond Coal, 2023). Almanya'nın elde ettiği bu gerileme tek başına yenilenebilir enerji dönüşümünün hızlanması ile açıklanamaz. Sera gazı emisyonunda görülen gerilemede ucuz doğalgaza dayalı Alman sanayi üretiminde yüksek doğalgaz fiyatlarına bağlı olarak görülen düşüş ciddi derecede etkili olmuştur. Öte yandan Yeşiller Partisi'nin karşı çıkmasına rağmen kullanım süreleri uzatılan üç nükleer santral ilan edildiği gibi 15 Nisan 2023 tarihinde devre dışı bırakılmıştır (Gönültaş, 2023). Faaliyet sürelerinin uzatıldığı bir yıllık dönemde bahse konu santraller ülkenin ikincil enerji ihtiyacının %6'sını karşılayarak emisyon oranlarının yükselmemesine katkı sağlamıştır. Nükleer santrallerin tamamen kapatılması ile oluşan açık ise yenilenebilir enerji kaynaklarınca karşılanacak olup Almanya devam etmekte olan enerji krizine rağmen bir yıllık gecikmeyle nükleerden çıkış hedefini gerçekleştirmiştir. Ancak ülkenin 2030 yılına kadar kömür santrallerini kapatıp kapatamayacağı halen belirsizliğini korurken bu konuda açıklanmış yeni bir takvim bulunmamaktadır. Alman hükümetinin fosile dönüş stratejisini eleştiren çevrelere göre mevcut takvimden geri adım atılması yüzünden 2038 yılından önce kömürden çıkış mümkün görünmemektedir. Almanya'nın krize rağmen kararlı şekilde sürdürdüğü enerji dönüşümü sürecinde Yeşiller'den gelen eleştirilerin yanı sıra iş dünyası da maliyetler üzerinden kaygılarını dile getirmektedir. Artan maliyetlerin rekabet gücü üzerindeki olumsuz etkisi nedeniyle nükleerden çıkışı eleştiren bu çevreler kömür santrallerinin açılmasına da örtülü destek sağlamıştır. Almanya enerji güvenliği açısından oldukça uzun geçen bir yılın sonunda enerji dönüşüm eylem planından verilen tavizlere rağmen sera gazı emisyonunda artış değil gerileme olmasına bağlı olarak ülkenin emisyonu azaltarak 2045 yılında karbon nötr olma hedefinin halen geçerliliğini korumakta olduğu görülmektedir (Geres vd., 2022).

SONUÇ ve ÖNERİLER

İklim değişikliğiyle mücadele konusunda eylemsellik düzeyinde bir artış olmakla birlikte ulus devletlerin, ulusal çıkarları ile mavi gezegenin geleceği arasında kaldıkları durumlarda geçmişte olduğu gibi günümüzde de halen sürdürülebilirlik ilkesinden taviz vermektedirler. Paris İklim Şartı'na taraf olan ülkeler açısından bile benzeri bir durumun söz konusu olması Dünya Enerji Ajansı'nın (IEA) 2050 yılında karbon nötr hedefine ulaşılmasının önündeki önemli engeller arasında yer almaktadır. Anlaşmaya taraf ülkeler karbon nötr hedeflerini ilan etmiş olmalarına rağmen ulusal enerji arz güvenlikleri ve emisyon oranlarını azaltma arasında kaldıklarında enerji güvenliğini tercih etmektedir. Bahse konu durum Ukrayna Savaşı gibi küresel çapta etkili bir enerji krizi olduğunda endişeler daha da artmaktadır.

Rusya-Ukrayna savaşının ardından başlayan krizle birlikte Almanya, uzun vadede net sıfır emisyon hedeflerinin yerine kısa vadede enerji güvenliğini sağlamaya öncelik vermiştir. Örneğin kriz esnasında ülkenin, nükleer ve kömür santrallerine dönüş stratejisini yeniden gözden geçirmesi ilk etapta, enerji güvenliğinin öncelikte tutulduğunu göstermektedir. Yeşil dönüşüm için on yıllar boyunca verdiği mücadeleye rağmen Almanya'nın krizin ilk başlarında kaynakların kıt olduğu olgusuna dayanan realist politikalara dönüş yaptığı gözlemlenmiştir. Almanya, IEA analisti Carlos

Fernandez Alvarez'in da belirttiği gibi ışıkları açık tutma ile karbon emisyonlarını azaltma arasında kalındığında, ışıkların açık tutulması için gereken tüm tedbirlerin alınabileceğini kanıtlayan ülkeler arasında yer almıştır (Bloomberg HT, 2022).

Almanya, Energiewende'nin öncüsü olarak küresel çapta bir üne sahiptir. Ülke, enerjisini sürdürülebilir ve temiz kılmak adına attığı adımlarla ve geliştirdiği uzun vadeli stratejilerle, enerji politikalarında köklü dönüşümler sağlayabilmiştir. Almanya örneği, diğer sanayileşmiş ülkelere, ekonomik olarak büyümesini gerçekleştirmiş ve sanayileşmesini tamamlamış bir devlette hem refahın hem de doğanın sürdürülebilirliğinin korunabileceğini de göstermektedir. Çevre konusunda uluslararası boyutta iş birliği yapabilmek amacıyla hem Kyoto Protokolü'ne hem de Paris Anlaşması'na taraf durumda olan Almanya, bu kapsamda karbon emisyonlarını azaltmak ve enerji dönüşümünü sağlayabilmek için elini taşın altına koymakla kalmamış pek çok ülkeden daha erken karbon nötr hedefini gerçekleştirmesini sağlayacak bir eylem planı hazırlamıştır.

Ukrayna krizinin hemen öncesinde, Almanya enerji dönüşümünü hızlandırarak daha erken tamamlayabilmek amaçlı bazı stratejiler geliştirmişti. Ancak kriz nedeniyle Almanya'nın enerjide dışa bağımlılık sorunuyla hiç beklemediği bir anda yüzleşmek zorunda kalması enerji dönüşümünün geleceğine yönelik endişeleri beraberinde getirmiştir. Almanya, kriz öncesine kadar fiyat avantajı sebebiyle doğalgaz ihtiyacının %55'ini yalnızca Rusya'dan tedarik etmekteydi. Rusya'nın Ukrayna'ya savaş açmasının ardından Almanya, ithal fosil yakıt bağımlılığının enerji güvenliğine ve ekonomik güvenliğe yönelik yıkıcı etkisiyle yüzleşmek zorunda kalmıştır. Dolayısıyla bu durum Almanya'nın enerji güvenliğini kısa vadede tehdit etse de enerji dönüşümü sağlanarak dışa bağımlılık olgusunun sonlandırılmasının hayati bir öneme sahip olduğunu da göstermiştir. Bu nedenle Almanya, yenilenebilir enerji dönüşümünü ulusal güvenlik meselesi olarak kabul etmiştir.

Rusya'nın Ukrayna'ya açtığı savaşın ardından yaşananlar, iki Almanya'nın birleşmesi (Wiedervereinigung) sonrası Almanya siyasetini en fazla etkileyen gelişmelerden biri olmuştur. Ukrayna krizi, Almanya'nın enerji güvenliği mimarisini kökten değiştiren bir gelişme olmuştur. İşgal hareketinin başlamasının hemen ardından Rusya tarafından arz yönlü belirsizliklerin ortaya çıkması ve AB'nin başta doğalgaz olmak üzere Rus enerji ürünlerine yaptırım uygulaması, Alman enerji piyasasını dengesiz ve kırılgan bir hale getirmiştir. Krizin hemen öncesinde özellikle doğalgaz konusunda çok yüksek oranlarda Rusya'ya bağımlı bir ülke olan Almanya, krizin ardından bu bağımlılıktan kurtulabilmek, ekonomisini durgunluktan koruyabilmek ve enerji güvenliğini istikrarlı bir hale getirebilmek için acil eylem planını devreye sokmuştur.

Almanya'nın nükleer ve kömür santrallerine dönüş stratejisi, enerji karmasına LNG'yi dahil etmesi gibi adımların yarattığı enerji güvenliği endişeleri, bir yandan da iklim ve sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunmuştur. Enerji krizinin yarattığı ilk şokun atlatılmasının ardından yeşil enerji yatırımlarına ayrılan fonlar arttırılmıştır. Almanya içine girdiği enerji şokunu orta ve uzun vadede yeşil enerjide daha kararlı şekilde adımlar atılmasını sağlama fırsatı olarak değerlendirerek enerji dönüşümünde yakalamış olduğu ivmeyi korumayı başarmıştır.

Kuzey Akım-2 projesini durdurup ülke enerji karmasına ilk kez LNG'nin dahil edilmesi ve kısmen kömüre dönüş stratejisinin benimsenmesi fosil yakıt kaynaklı arz şoklarının etkisini dengelemek amaçlı stratejiler olup krizin kalıcı

olarak aşılmasında temel stratejinin halen yeşil enerji dönüşümü olduğunu göstermiştir. Bu süreçte yeşil enerji yatırımlarının genişletilmesine yönelik çabalar Alman enerji paradigmasında değişimden öte geçici bir kırılma olduğunu göstermektedir. Almanya'nın enerji şokuna rağmen gecikmeli de olsa nükleerden çıkış yapması sadece ülkedeki çevreci hareketin gücünü değil hükümetin bu konudaki kararlılığını da göstermektedir.

Almanya, çevresel sorunları gündeme taşıyan yeni demokratik dünya vizyonunun oluşturulmasına öncülük eden ülkelerden olup yurttaşlarının sadece günlük ihtiyaçlarına değil tüm yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri sorunları üzerine eğilmektedir. Ukrayna krizinde de görülebileceği gibi Almanya diğer ülkeler gibi zaman zaman ulusal çıkar ve güvenlik ekseninde politikalar izleyebilmektedir. Kriz esnasında Almanya'da kısa vadede de olsa realist politikalara dönüş yaşandığı görülmüştür. Bu durum Uİ disiplininde özellikle son yıllardaki çalışmalarda yükselişe geçmiş olan yeşil teorinin realizmin karşısında sınanmasına yol açmıştır. Ne var ki, Almanya genel itibarıyla çevreye dair konularda normatif amaçlar güderek hareket etmeyi benimsediği için ülkenin bu tavrı yeşil teorinin ilke ve değerleri ile benzerlik göstermektedir. Bu noktada, jeopolitik ve çevresel krizlerin yoğunlaşmasına bağlı olarak yeşil teori ilkelerinin benimsenmesi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Gelişmiş ve demokratik ülkelerin bu tür meydan okumalarda iklim politikalarında taktiksel değişiklikler yapma eğiliminde olurken gelişmekte olan ülkelerde iklim politikası belirlenmiş olsa bile kriz dönemlerinde ciddi sapmalar görülebilmektedir. 21. yüzyılda uluslararası sistemin karşı karşıya kaldığı en büyük tehditlerden biri olan küresel ısınma ile mücadele konusunda ulus üstü politikaların izlenmesinin tercihten öte bir zorunluluk olmasına bağlı olarak bu alanda uluslararası iş birliği dinamiklerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Açıklın, N. (2018). Sürdürülebilir kalkınmada yenilenebilir kaynakların rolü: Türkiye ve Almanya'da rüzgâr enerjisi üzerine yasal ve kuramsal bir değerlendirme. (Yayımlanmamış doktora tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Aktan, S. (2021, 15 Ekim). Almanya kömür santrallerine 2038 yerine 2030 yılında veda edecek. <https://tr.euronews.com/2021/10/15/almanya-komur-santrallerine-2038-yerine-2030-y-l-nda-veda-edecek>
- Amelang, S. (2023, 17 Mart). Transition state of play – Germany is emerging from the energy crisis <https://www.cleanenergywire.org/germany-net-zero-transition-energy-crisis>
- Amelang, S., Appunn, K., Kyllmann, C., Wehrmann, B., Wettengel, J. (2023a 24 Şubat). War in Ukraine: Tracking the impacts on German energy and climate policy. <https://www.cleanenergywire.org/news/ukraine-war-tracking-impacts-german-energy-and-climate-policy>
- Amelang, S., Appunn, K., Wehrmann, B. ve Wettengel, J. (2023b, 24 Şubat). Putin's war against Ukraine and its implications for the German and EU energy transition. <https://www.cleanenergywire.org/dossiers/putins-war-against-ukraine-and-its-implications-german-and-eu-energy-transition>
- Appunn, K., ve Wettengel, J. (2022, 7 Nisan). Germany boosts renewables with “biggest energy policy reform in decades”. Clean Energy Wire <https://www.cleanenergywire.org/news/germany-boosts-renewables-biggest-energy-policy-reform-decades>
- Appunn, K., Haas, Y., ve Wettengel, J. (2021, 21 Aralık). 11.04.2023 Germany's energy consumption and power mix in charts. <https://www.cleanenergywire.org/factsheets/germanys-energy-consumption-and-power-mix-charts>
- Atvur, S., Esin, B. ve Vural, Ç. (2022). Germany's climate policies: Practices and perspectives of political actors. *Diplomasi ve Strateji Dergisi*, 2(3), 164-201.
- Bartholdsen, H.-K., Eidens, A., Löffler, K., Seehaus, F., Wejda, F., Burandt, T. ve von Hirschhausen, C. (2019, Ağustos 2). Pathways for Germany's low-carbon energy. *Energies*, 12(2988), 1-33.

- Bary, J. (2014). Green political theory. V. Geoghegan, & R. Wilford (dzl.) içinde, *Political Ideologies*. London: Routledge.
- BBC. (2022b, 24 Ağustos). Germany approves energy-saving measures for winter – BBC News
- BBC. (2022a, 27 Temmuz). *Rusya, Avrupa'ya gaz akışını neden kesiyor, Kuzey Akım 1 boru hattı niçin önemli?* <https://www.bbc.com/turkce/articles/cxe5g5l351ro>
- Bloomberg HT. (2022, 22 Aralık). *Almanya kömüre dönüyor*. <https://www.bloomberght.com/almanya-komure-donuyor-2321762>
- Buhari Gülmez, D. ve Aydın Dikmen, B. (2023). Gezegensel siyaset manifestosunun ardından. *Uluslararası İlişkiler*, 19(26), 19-38.
- Curry, A. (2022, 6 Mayıs). *How the Ukraine war is accelerating Germany's renewable energy transition*. <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/how-the-ukraine-war-is-accelerating-germanys-renewable-energy-transition>
- Devetak, R. (2019). Eleştirel teori. *Uluslararası ilişkiler teorileri* (s. 217-246) içinde. İstanbul: Küre.
- Dobson, A. (2007). *Ekolojizm*. (Çev. C. Yücel). İstanbul: Yeni İnsan.
- Dünya Enerji Konseyi (2022, 26 Aralık). *Almanya kömüre dönüyor*. <https://www.dunyaenerji.org.tr/almanya-komure-donuyor/>
- Eckersley, R. (2016). Yeşil teori. T. Dunne, M. Kurki & S. Smith (dzl.) içinde, *Uluslararası ilişkiler teorileri: Disiplin ve çeşitlilik* (s. 288-311). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları.
- EIA. (2020, Aralık). *Germany*. <https://www.eia.gov/international/analysis/country/DEU>
- Elliott, L. (2004). *The Global Politics of the Environment*. New York: Palgrave MacMillan.
- Erçandırlı, Y. (2019). Yeşil teori. R. Gözen (dzl.) içinde, *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. İstanbul: İletişim.
- Euronews (2022, 8 Şubat). *Kuzey Akım 2 projesi nedir? Almanya, Rusya ve Avrupa için önemi ne?* <https://tr.euronews.com/2022/02/08/kuzey-ak-m-2-projesi-nedir-almanya-rusya-ve-avrupa-icin-onemi-ne>
- European Commission (2022, 18 Mayıs). *REPowerEU: A plan to rapidly reduce dependence on Russian fossil fuels and fast forward the green transition*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3131
- European Commission. (2015, 25 Şubat). *A Framework Strategy for a Resilient Energy Union with a Forward-Looking Climate*. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1bd46c90-bdd4-11e4-bbe101aa75ed71a1.0001.03/DOC_1&format=PDF
- Federal Ministry for Economic Affairs and Energy (BMWi) (2018). *Renewable energy sources in figures: National and International Developments 2018*. Berlin: BMWi.
- Fuchs, G. (2019). Legitimacy and field development: Electricity transition(s) in Germany. *Global Transitions*, 1, 141-147.
- Garden, L., (2022). *Germany's fight to replace Russian gas with renewables has huge implications for climate change*. <https://newrepublic.com/article/165714/wind-turbines-germany-russian-gas>
- Geres,P, Hove,A., Yin, Y., Tu, K. (2022). *Germany remains committed to its existing climate and power sector decarbonisation targets*. <https://www.energypartnership.cn/home/current-changes-in-germanys-energy-and-climate-policy/>
- Gönültaş. (2023, 16 Nisan). *Almanya'da "nükleer enerji" dönemi sona erdi*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/almanya-da-nukleer-enerji-donemi-sona-erdi/2873503#:~:text=Avrupa'n%C4%B1n%20en%20b%C3%BCy%C3%BCKler%20ekonomisine,n%C3%BCKleer%20enerji%20d%C3%B6nemi%20sona%20erdi>
- Hansen, K., Vad, B. ve Skov, I. R. (2019). Full energy system transition towards 100% renewable energy in Germany in 2050. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 102, 1-13.
- Hardin, G. J. (1968). The tragedy of commons. *Science*. doi: 10.1126/science.162.3859.1243.
- Helleiner, E. (1996). International political economy and the Greens. *New Political Economy*, 1 (1), 59-77.
- Heywood, A. (2014). *Küresel siyaset* (Çev. N. Uslu & H. Özdemir). Ankara: Adres.
- Huber, I. (28, Ekim 2021). *Germany's Hydrogen Industrial Strategy*. *Center for Strategic and International Studies* : <https://www.csis.org/analysis/germanyshydrogen->

- industrialstrategy#:~:text=Germany's%20hydrogen%20strategy%20is%20focused,Strategy%2C%20rel eased%20in%20June%202020.
- IEA. (2020). *Germany 2020: Energy policy review*. https://iea.blob.core.windows.net/assets/60434f12-7891-4469-b3e4-1e82ff898212/Germany_2020_Energy_Policy_Review.pdf
- IEA. (2022). *Is the European Union on track to meet its REPowerEU goals?* <https://www.iea.org/reports/is-the-european-union-on-track-to-meet-its-repowereu-goals>
- IEA. (2023). *Russia*. <https://www.iea.org/countries/russia>
- ISPI. (2023, 23 Kasım). *Germany energy policy in turbulent times: between transition changes and lock-in risks*. <https://www.ispionline.it/en/publication/germany-energy-policy-turbulent-times-between-transition-chances-and-lock-risks-36778>
- İnat, K. (2022, 19 Eylül). *Ukrayna savaşı ve Rusya yaptırımlarının Almanya'ya etkileri*. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/ukrayna-savasi-ve-rusya-yaptirimlerinin-almanya-ya-etkileri/2688512>
- Japan Beyond Coal. (2023, 25 Nisan). *IEA "CO2 Emissions in 2022" Report: Global CO2 emissions hit new record in 2022 Decarbonization*. <https://beyond-coal.jp/en/documents/iea-co2emissions-2022/>
- Kakışım, C. (2019). Enerji krizlerinin etkisiyle şekillenen Avrupa Birliği'nin enerji politikası. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 10(2), 460-472.
- Koptyug, E. (2022, 3 Mart). *Distribution of energy consumption in Germany in 2005 and 2021, by Energy Source*. Statista: <https://www.statista.com/statistics/583158/energy-consumption-by-source-germany/>
- Morris, L., Westfall, S., Thebault, R. (2022, 22 Haziran). *Russia's chokehold over gas could send Europe back to coal*. <https://www.stripes.com/theaters/europe/2022-06-22/russia-chokehold-over-gas-europe-6426505.html>
- Muttreja, I. ve Blumenau, B. (2022, 18 Kasım). *How Russia's invasion changed German foreign policy*. <https://www.chathamhouse.org/2022/11/how-russias-invasion-changed-german-foreign-policy>
- Nuechterlein, D. E. (1979). The Concept of national interest: A Time for New Approaches. *ORBIS, Spring*. 73-75.
- Okur, M. A. ve Ongur, Ö. H. (2019). Uluslararası İlişkilerde Eleştirel Teori. R. Gözen (dzl.) içinde, *Uluslararası ilişkiler teorileri* (s. 327-358). İstanbul: İletişim.
- O'Neill, K. (2009). *The Environment and International Relations*. New York: Cambridge University Press.
- Paterson, M. (2019). Yeşil siyaset. S. Burchill vd.(dzl.) içinde, *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (s. 347-378). İstanbul: Küre.
- Pittel, K., Schullarrick, M., Moll, B., Peich, A., Löschel, A., Kuhn, M., Bayer, C., Baqae, D. R., Bachman, R. (2022, 25 Mart). *What if Germany is cut off from Russian energy?*. <https://cepr.org/voxeu/columns/what-if-germany-cut-russian-energy>
- Planete Energies. (2015, 29 Nisan). *The history of energy in Germany*. 23 Kasım 2021 tarihinde <https://www.planete-energies.com/en/medias/saga-energies/history-energygermany>
- Sarı, B. (2014). Robert Cox'un teori daima bazıları ve bazı amaçlar içindir argümanı üzerine bir değerlendirme: Uluslararası ilişkiler disiplini'nde etkileri ve önemi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 16(3), 226-237.
- Schmidt, N. ve Thompson, M. (2022, 23 Haziran). *Germany declares gas crisis as Russia cuts supplies to Europe*. <https://edition.cnn.com/2022/06/23/energy/germany-russia-gas-alarm/index.html>
- Söker, Ç. ve Özlük, E. (2018). Uluslararası ilişkilerde çevreyi merkeze taşımak: Temel yaklaşımlar ve tartışmalar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(1), 227-262.
- Statista. (2023). *Physical flows of natural gas via the Nord Stream pipeline from January 1, 2022 to January 22, 2023*. <https://www.statista.com/statistics/1331710/nord-stream-physical-flows/>
- Şatana, N. S. (2015). Uluslararası ilişkilerde bilimsellik, metodoloji ve yöntem. *Uluslararası İlişkiler*, 12(46), 11-33.
- Telli, A., Erat, S. ve Demir, B. (2021). Comparison of energy transition of Turkey and Germany: energy policy, strengths/weaknesses and targets. *Clean Technologies and Environmental Policy*, 23, 413-427.
- Telli A. (2022). *Enerjik Jeopolitik: Krizlerle Şekillenen Enerji Jeopolitiği*. İstanbul: Nobel Bilimsel.

- TRT Haber. (2022, 29 Temmuz). *Almanya'da tasarruf dönemi: 200'e yakın yapı aydınlatılmayacak*. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/almanya-tasarruf-donemi-200e-yakin-yapi-aydinlatilmayacak-697999.html>
- Uçkun, A. (2015). AB'de Entegre Bir Enerji Piyasası İçin Son Hamle: Enerji. *EY International Congress on Economics II "growth inequality and poverty"* (s. 1-21). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Umweltbundesamt. (2022, Mart). *Renewable energies in figures*. <https://www.umweltbundesamt.de/en/topics/climate-energy/renewable-energies/renewable-energies-in-figures>
- Ünal, S. (2014). Yeşil teori ve güvenlik. E. Çıtak, & O. Şen (dzl.) içinde, *Uluslararası ilişkilerde güvenlik: Teorik değerlendirmeler* (s. 193-206). İstanbul: Röle Akademik.
- Wall, D. (2013). *Yeşil politika*. İstanbul: Yeni İnsan.
- Wettengel, J. (2022, 1 Haziran). *Gas still a bridge technology, must "think big" on hydrogen-BDEW head*. <https://www.cleanenergywire.org/news/gas-still-bridge-technology-must-think-big-hydrogen-bdew-head>
- Wettengel, J. (2023, 10 Ocak). *Germany, EU remains heavily dependent on imported fossil fuels*. <https://www.cleanenergywire.org/factsheets/germanys-dependence-imported-fossil-fuels>
- World Economic Forum. (2022, 24 Ağustos). *Germany takes new steps to tackle the energy crisis*. <https://www.weforum.org/agenda/2022/08/energy-crisis-germany-europe/>
- Yeşil, E. (2022). Yeşil teori bağlamında enerji dönüşümü: Almanya örneği (1970-2020). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

EXTENDED SUMMARY

After the end of the Cold War, more liberal understandings emerged in the international system. Thus, the green theory has gained a crucial position in the discipline of International Relations for environmental issues. The green theory, with an eco-centric approach, expects every country to do its part for the existence of a sustainable world. Germany, which is considered as a case study in the study, is one of the prominent countries in terms of reducing carbon emissions and energy transition. Thanks to the energy transition (Energiewende) process initiated by the driving force of the Green Movement in the country, Germany followed a soft power strategy in this area. Faced with a security dilemma, Germany's energy transition program has put the green theory to the test against high politics, not just within Germany but globally. The extension of Germany's transition program highlights the challenges that countries face in transitioning to renewable energy sources while balancing energy security and economic interests. Ultimately, the success of Germany's green transition program will depend on its ability to navigate these challenges and maintain public support for a sustainable future.

At a time when green theory was on the rise in IR studies and discussions, with the Russian invasion of Ukraine, military and economic security issues were brought to the fore. After the developments, the assumption that the green theory will bleed against high politics in practice has been questioned through the example of Germany. Qualitative analysis will be carried out in the study, and the first year of the Ukrainian War will be focused on (2022 February-2023 February). In the first part of the study, the theoretical framework will be presented, while in the second part, the energy transition process, which has also become a soft power factor for Germany, will be discussed. In the third part, the conflict between green theory and realism in practice will be revealed through the German energy transition after the Ukraine crisis.

Prior to the Ukraine crisis, Germany had developed strategies to accelerate its energy transition and complete it

earlier than planned. However, the crisis revealed concerns about the future of the energy transition, as Germany faced the problem of foreign dependency on energy when it least expected it. Before the crisis, Germany was obtaining 55% of its natural gas demand from Russia due to price advantages. After Russia declared war on Ukraine, Germany faced the devastating impact of its dependence on imported fossil fuels on energy security and economic stability. This threat to energy security in the short term demonstrated the need for Germany to end its external dependency on energy through its energy transition. Thus, Germany has accepted renewable energy transition as a matter of national security.

Energy security concerns arising from strategies such as Germany's return to nuclear and coal power plants and the inclusion of liquefied natural gas (LNG) in its energy mix have also contributed to climate and sustainability objectives. After overcoming the initial shock created by the energy crisis, Germany increased funds allocated to green energy investments. By using the energy shock as an opportunity to take more decisive steps towards green energy in the medium and long term, Germany maintained momentum in its energy transition. Stopping the Nord Stream-2 project and incorporating LNG into its energy mix for the first time, as well as adopting a partial transition to a coal strategy, were efforts to balance the impact of fossil fuel-induced supply shocks. However, these strategies demonstrated that the main strategy to overcome the crisis permanently was still the green energy transition. Efforts to expand green energy investments during this process suggest a temporary break in the German energy paradigm rather than a change. Germany's delayed nuclear exit shows not only the power of the environmental movement in the country, but also the government's determination on this issue.

Germany is one of the countries that pioneered the creation of the new democratic world vision, which brings environmental issues to the agenda. It focuses not only on the daily needs of its citizens but also on problems that they may encounter throughout their lives. As seen in the Ukraine crisis, Germany, like other countries, can sometimes pursue policies in line with national interests and security. During the crisis, Germany briefly adopted realist policies, revealing a conflict between the green theory that has been on the rise in IR studies and realism. However, since Germany generally acts with normative purposes in environmental issues, its approach aligns with the principles and values of the green theory.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Finansal Destek | Financial Support: Azime TELLİ ve Emine YEŞİL, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | *Azime TELLİ ve Emine YEŞİL who is the author has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.*

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Birinci yazar %70, ikinci yazar %30 oranında katkı sağlamıştır. | *The first author contributed 70% and the second author contributed 30%.*

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | *No conflict of interest or common interest has been declared by the authors.*

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | *The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.*

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazarlar, makalenin tüm süreçlerinde Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nden başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | *The authors declares that he/she complies with the scientific, ethical, and quotation rules of Tarsus University Journal of The Faculty of Economics and Administrative Sciences in all processes of the paper and that he/she does not make any falsification of the data collected. In addition, he/she declares that Tarsus University Journal of The Faculty of Economics and Administrative Sciences and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than Tarsus University Journal of The Faculty of Economics and Administrative Sciences.*